

ด่วนที่สุด

ที่ สผ ๐๐๑๗.๑๔ / ๑๖๐๗

สำนักงาน	๑๕๓๗ / ๒๕๖๔
เลขที่	๑๐ มี.ค. ๖๔
วันที่	๑๑.๕๕ น.
เวลา	

รัฐสภา

ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๘ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานรัฐสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยรายงานของคณะกรรมการวิสามัญ
จำนวน ๑ ชุด

กลุ่มงานระเบียบวาระ
รับที่ ๑๔๑ / ๒๕๖๔
วันที่ ๑๐ มี.ค. ๖๔ เวลา ๑๓.๕๐ น.

ตามที่ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียง
ประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา
ซึ่งกรรมาธิการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายกิตติพงษ์ บริบูรณ์	๒. นายชจิตร ชัยนิคม
๓. นายจรินทร์ จักกะพาก	๔. พลอากาศตรี เฉลิมชัย เครื่องงาม
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมชัย บุญยะลีพรรณ	๖. นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน
๗. ร้อยตำรวจเอก ชรินทร์ น้อยเล็ก	๘. นายชัยวุฒิ ธนาคนานุสรณ์
๙. รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล	๑๐. นายณรงค์ อ่อนสอาด
๑๑. นายณัฐวุฒิ บัวประทุม	๑๒. พลเอก ทวีป เนตรนิยม
๑๓. นางสาวทัศนีย์ บุรณุปกรณ์	๑๔. นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์
๑๕. นางสาวธีรรัตน์ สำเร็จวานิชย์	๑๖. นายนพ ชีวานันท์
๑๗. นายนพดล เกร์ฤกษ์	๑๘. นายนิยม เวชกามา
๑๙. นายนิรัตน์ พงษ์สิทธิถาวร	๒๐. ศาสตราจารย์นิสดารก์ เวชยานนท์
๒๑. พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง	๒๒. นางพรรณสิริ กุลนาถศิริ
๒๓. นายพลเดช ปิ่นประทีป	๒๔. นางสาวพัชรินทร์ ชำศิริพงษ์
๒๕. พลเรือเอก พัลลภ ตมิศานนท์	๒๖. นายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค
๒๗. นางสาวเพชรชมพู กิจบูรณะ	๒๘. นายยงยุทธ สุวรรณบุตร
๒๙. นายวันชัย สอนศิริ	๓๐. นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา
๓๑. นายวาโย อัครรุ่งเรือง	๓๒. นายวิทยา ผิวผ่อง
๓๓. นายวิรัช พันธุมะผล	๓๔. นายศุภชัย ใจสมุทร
๓๕. พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม	๓๖. รองศาสตราจารย์สมชัย ศรีสุทธิยากร
๓๗. นายสรอรรถ กลิ่นประทุม	๓๘. นางสาวสร้อยรัตน์ อรรถนพพร
๓๙. นายสัมพันธ์ เลิศนุวัฒน์	๔๐. นายสุชาติ ภิญโญ

/๔๑. นาย ...

กลุ่มงานพระราชบัญญัติและญัตติ ๑

สำนักงานการประชุม

เลขที่รับ ๑๓ / ๒๕๖๔
วันที่ ๑๐ มี.ค. ๖๔ เวลา ๑๓.๕๕ น.

กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักงานการประชุม

รับที่ ๒๖๓ / ๒๕๖๔

วันที่ ๑๐ มี.ค. ๖๔ เวลา ๑๓.๕๕ น.
ส่งกลุ่มงาน..... พ.ร.ท. ๑ .....ดำเนินการ

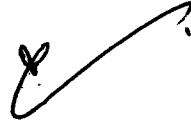
๔๑. นายสุชาติ อู่สาหะ
๔๓. นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย
๔๕. นายองอาจ คล้ามไพบูลย์
๔๗. นายอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ
๔๙. นายเอกการ ชี้อทรงธรรม

๔๒. นายสุพล ฟองงาม
๔๔. นายสุรสิทธิ์ นิธิวุฒิวรรักษ์
๔๖. นายอนุรักษ์ จูรีมาศ
๔๘. นายอิสสระ สมชัย

อนึ่ง นายสุพล ฟองงาม กรรมการวิสามัญ ได้มีหนังสือขอลาออกจากการเป็นกรรมการวิสามัญในคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓ โดยไม่มีการตั้งกรรมการวิสามัญแทนตำแหน่งที่ว่างลง

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเสร็จแล้ว จึงกราบเรียนมาเพื่อได้โปรดนำเสนอที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย)

ประธานคณะกรรมการวิสามัญ

พิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สำนักกรรมการ ๑

โทร. ๐ ๒๒๔๒ ๕๙๐๐ ต่อ ๖๑๑๑

โทรสาร ๐ ๒๒๐๖ ๖๕๘๙

รายงาน

ของ

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วย
การออกเสียงประชามติ

พ.ศ. ....

รัฐสภา

สำนักกรรมการ ๑
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ด่วนที่สุด

(สำเนา)

ที่ สม ๐๐๑๗.๑๔ / ๑๖๐๗

รัฐสภา

ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๘ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานรัฐสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยรายงานของคณะกรรมการวิสามัญ
จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียง
ประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา
ซึ่งกรรมาธิการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายกิตติพงษ์ บริบูรณ์	๒. นายจิตร ชัยนิคม
๓. นายจรินทร์ จักกะพาก	๔. พลอากาศตรี เฉลิมชัย เครื่องงาม
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมชัย บุญยะลีพรรณ	๖. นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน
๗. ร้อยตำรวจเอก ชรินทร์ น้อยเล็ก	๘. นายชัยวุฒิ ธนาคมานุสรณ์
๙. รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล	๑๐. นายณรงค์ อ่อนสอาด
๑๑. นายณัฐวุฒิ บัวประทุม	๑๒. พลเอก ทวีป เนตรนิยม
๑๓. นางสาวทัศนีย์ บุรณุปกรณ์	๑๔. นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์
๑๕. นางสาวธีรรัตน์ สำเร็จวานิชย์	๑๖. นายนพ ชีวานันท์
๑๗. นายนพดล เกียรติคุณ	๑๘. นายนิยม เวชกามา
๑๙. นายนิรัตน์ พงษ์สิทธิถาวร	๒๐. ศาสตราจารย์นิสสารก์ เวชยานนท์
๒๑. พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง	๒๒. นางพรรณสิริ กุลนาถศิริ
๒๓. นายพลเดช ปิ่นประทีป	๒๔. นางสาวพัชรินทร์ ชำศิริพงษ์
๒๕. พลเรือเอก พัลลภ ตรีศานนท์	๒๖. นายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค
๒๗. นางสาวเพชรชมพู กิจบูรณะ	๒๘. นายยงยุทธ สุวรรณบุตร
๒๙. นายวันชัย สอนศิริ	๓๐. นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา
๓๑. นายวาโย อัครรุ่งเรือง	๓๒. นายวิทยา ผิวผ่อง
๓๓. นายวิรัช พันธุมผล	๓๔. นายศุภชัย ใจสมุทร
๓๕. พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม	๓๖. รองศาสตราจารย์สมชัย ศรีสุทธิยากร
๓๗. นายสรอรรถ กลิ่นประทุม	๓๘. นางสาวสร้อยรัตน์ อรรถนพนพร
๓๙. นายสัมพันธ์ เลิศนุวัฒน์	๔๐. นายสุชาติ ภิญโญ

/๔๑. นาย ...

๔๑. นายสุชาติ อู่สาหะ
๔๓. นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย
๔๕. นายองอาจ คล้ามไพบูลย์
๔๗. นายอิสระ เสรีวัฒนวุฒิ
๔๙. นายเอกการ ชี้อทรงธรรม

๔๒. นายสุพล พองงาม
๔๔. นายสุรสิทธิ์ นิธิวุฒิวรรักษ์
๔๖. นายอนุรักษ์ จุริมาศ
๔๘. นายอิสสระ สมชัย

อนึ่ง นายสุพล พองงาม กรรมการวิสามัญ ได้มีหนังสือขอลาออกจากการเป็นกรรมการวิสามัญในคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓ โดยไม่มีการตั้งกรรมการวิสามัญแทนตำแหน่งที่ว่างลง

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเสร็จแล้ว จึงกราบเรียนมาเพื่อให้โปรดนำเสนอที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) สุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย

(นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย)

ประธานคณะกรรมการวิสามัญ

พิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ....

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สำนักกรรมการ ๑

โทร. ๐ ๒๒๔๒ ๕๙๐๐ ต่อ ๖๑๑๑

โทรสาร ๐ ๒๒๐๖ ๖๕๘๘

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวปรียาภรณ์ แก้วโยน)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๑

นางสาวธนอิสินี มหาวัดนางกุล/ร่าง
นางสาวธนอิสินี มหาวัดนางกุล/พิมพ์
นายอรุณ ลายผ่องแผ้ว/ตรวจ

ตรวจทาน

ครั้งที่ ๑ นางสาวธนอิสินี มหาวัดนางกุล

ครั้งที่ ๒ นายอรุณ ลายผ่องแผ้ว

นางสาวจิรารัตน์ จันทรัตน์

นายสรเดช ธรรมสาร

ครั้งที่ ๓ นางสาวปรียาภรณ์ แก้วโยน

รายงานคณะกรรมการวิสามัญ

ตามที่ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันอังคารที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๓ ได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา กำหนดการแปรญัตติ ภายใน ๑๕ วัน นั้น

ต่อมา นายสุพล พองงาม กรรมาธิการวิสามัญ ได้มีหนังสือขอลาออกจากการเป็นกรรมาธิการวิสามัญในคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓ โดยไม่มีการตั้งกรรมาธิการวิสามัญแทนตำแหน่งที่ว่างลง

บัดนี้ คณะกรรมาธิการวิสามัญได้ดำเนินการแล้ว ปรากฏผลดังนี้

๑. คณะกรรมาธิการวิสามัญได้มีมติเลือกตั้ง

(๑) นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย	เป็นประธานคณะกรรมการ
(๒) นายสุรสีห์ นิธิวุฒิวรรักษ์	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๓) นายขจิตร์ ชัยนิคม	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
(๔) นายศุภชัย ใจสมุทร	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
(๕) พลเรือเอก พัลลภ ตมิศานนท์	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
(๖) นายณัฐวุฒิ บัวประทุม	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่ห้า
(๗) นายองอาจ คล้ามไพบูลย์	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่หก
(๘) รองศาสตราจารย์สมชัย ศรีสุทธิยากร	เป็นรองประธานคณะกรรมการ คนที่เจ็ด
(๙) นายสรอรรถ กลิ่นประทุม	เป็นกรรมาธิการที่ปรึกษา
(๑๐) พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง	เป็นกรรมาธิการที่ปรึกษา
(๑๑) รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล	เป็นกรรมาธิการที่ปรึกษา
(๑๒) นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา	เป็นกรรมาธิการที่ปรึกษา
(๑๓) นายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค	เป็นกรรมาธิการที่ปรึกษา
(๑๔) พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม	เป็นกรรมาธิการที่ปรึกษา
(๑๕) นายพลเดช ปิ่นประทีป	เป็นกรรมาธิการที่ปรึกษา
(๑๖) นายสัมพันธ์ เลิศนุวัฒน์	เป็นกรรมาธิการที่ปรึกษา
(๑๗) นางพรรณสิริ กุลนาถศิริ	เป็นกรรมาธิการที่ปรึกษา
(๑๘) นายอิสสระ สมชัย	เป็นกรรมาธิการที่ปรึกษา
(๑๙) นางสาวธีรรัตน์ สำเร็จวาณิชย์	เป็นกรรมาธิการที่ปรึกษา
(๒๐) นายวาโย อัครรุ่งเรือง	เป็นกรรมาธิการที่ปรึกษา
(๒๑) นายชัยวุฒิ ธนาคมานุสรณ์	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๒๒) นายวันชัย สอนศิริ	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๒๓) นายนิยม เวชกามา	เป็นโฆษกคณะกรรมการ
(๒๔) นางสาวพัชรินทร์ ชำศิริพงษ์	เป็นเลขานุการคณะกรรมการ
(๒๕) นางสาวสรันันท์ อรรถนพพร	เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

- (๒๖) นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์
(๒๗) นายนพ ชีวานันท์
(๒๘) นายเอกการ ชื่นทรงธรรม

เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่สอง
เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่สาม
เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ คนที่สี่

๒. คณะกรรมการวิสามัญได้มีมติตั้ง นางสาวธนอิสันท์ มหาวัฒนางกุล นิตกรชำนาญการ
กลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง สำนักกรรมการ ๑ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ช่วย
เลขานุการในคณะกรรมการ ตามข้อบังคับการประชุมรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๗๐

๓. ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

๓.๑ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

- (๑) นางสาวอุดมลักษณ์ บุญสว่าง
(๒) นางรัชณี รุจิขจรเดช
(๓) นายศรศักดิ์ ตันติวรวิทย์
(๔) นางสาวสุกฤตา ฉัตรพรธนดูล

ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมาย
การเมืองการปกครอง
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ
นักกฎหมายกฤษฎีกาปฏิบัติการ

๓.๒ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

- (๑) นางสาวสุรณี ผลทวี
(๒) นางสาวสุธาทิพย์ ชคทานนท์
(๓) นายสนธยา คำผา
(๔) นายเมธา ไชยสุขขัง
(๕) นายพิชญ์ พิพัฒน์สันติกุล
(๖) นางสาวศิวาพร อินทรสุข

ผู้ตรวจการ สำนักผู้ตรวจการ
ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารการเลือกตั้ง
และการออกเสียงประชามติ
พนักงานการเลือกตั้งชำนาญการ
พนักงานการเลือกตั้งชำนาญการ
นิตกรปฏิบัติการ
นิตกรปฏิบัติการ

๔. ผู้ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญได้เชิญมาชี้แจงแสดงความคิดเห็น คือ

๔.๑ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

นางสาวสาวิตรี ชำนาญกิจ

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๔.๒ กรมการกงสุล

นายสมภพ เสริมสวัสดิ์ศรี

นักการทูตชำนาญการพิเศษ

๔.๓ สถาบันพระปกเกล้า

- (๑) นางสาวธีรพรรณ ใจมั่น
(๒) นายสตีธร ธนานิธิโชติ

ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการรัฐสภา
ผู้อำนวยการสำนักนวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตย

๔.๔ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

นายปกรณ์ ปรียากกร

ประธานคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ
ด้านการเมือง**๔.๕ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์**

ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ

ผู้อำนวยการหลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต

๔.๖ มูลนิธิองค์การกลางเพื่อประชาธิปไตย

นางสาวลัดดาวัลย์ ตันติวิทยาพิทักษ์

เลขาธิการ

๔.๗ มูลนิธิเครือข่ายเอเชียเพื่อการเลือกตั้งเสรี (มูลนิธิอัมสเตอร์ดัม)

นายพงษ์ศักดิ์ จันทร์อ่อน

ผู้ประสานงานโครงการประจำประเทศไทย

๔.๘ ตัวแทนกลุ่มนักเรียนไทยในต่างประเทศ

(๑) นายพิษณุวัฒน์ สิงห์ชัย

ผู้ประสานงานกลุ่มนักเรียนไทย
ในต่างประเทศ

(๒) นางสาวเพ็ญจิราภรณ์ กำปันทอง

ตัวแทนนักเรียนกลุ่มนักเรียนไทย
ในต่างประเทศ - เยอรมนี

(๓) นางสาวสุพัฒน์ตรา ธนพลไพศาล

ตัวแทนนักเรียนกลุ่มนักเรียนไทย
ในต่างประเทศ - เยอรมนี

(๔) นางสาวชนัญญา จันทร์ตั้ง

ตัวแทนนักเรียนกลุ่มนักเรียนไทย
ในต่างประเทศ - นิวซีแลนด์

(๕) นายปรมะ สวรรค์ปัญญาเลิศ

ตัวแทนนักเรียนกลุ่มนักเรียนไทย
ในต่างประเทศ - ญี่ปุ่น**๕. ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีผู้เสนอคำแปรญัตติ จำนวน ๑๙ คน คือ**

(๑) พลตำรวจตรี สุพิศาล ภักดีนฤนาถ

(๒) นายวรภพ วิริยะโรจน์

(๓) นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ

(๔) นายมณฑิร บัญญัติ

(๕) นายक्रमานิตย์ สังข์พุ่ม

(๖) นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ

(๗) นายธีรจชัย พันธุมาศ

(๘) นายสิงหนัด ตีนาง

(๙) นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ

(๑๐) นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม

(๑๑) นายพิเชษฐ เชื้อเมืองพาน

- (๑๒) นายจิรายุ ห่วงทรัพย์
- (๑๓) นายชลน่าน ศรีแก้ว
- (๑๔) นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์
- (๑๕) นายชวลิต วิชยสุทธิ์
- (๑๖) นายสงวน พงษ์มณี
- (๑๗) พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง
- (๑๘) นายประเสริฐ จันทรรวงทอง
- (๑๙) นายนิรมิต สุจารี

๖. ผลการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

คณะกรรมการการวิสามัญได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ส่งให้รัฐสภาตามหนังสือที่ นร ๐๕๐๓/๓๔๘๔๒ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... และรับฟังความคิดเห็นวิธีการอื่น อาทิ การเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องให้เข้าร่วมชี้แจงหรือแสดงความคิดเห็น การพิจารณาหนังสือเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการการวิสามัญ เป็นต้น มาใช้ประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการการวิสามัญครบถ้วนตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

๗. ผลการพิจารณา

ชื่อร่างพระราชบัญญัติ

ไม่มีการแก้ไข

คำปรารภ

ไม่มีการแก้ไข

มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

พลตำรวจตรี สุพิศาล ภักดีนฤนาถ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมคำปรารภ เป็นดังนี้
“โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติเพื่อการใช้สิทธิของประชาชนอย่างทั่วถึง

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการออกเสียงประชามติเป็นไปโดยสุจริต เทียงธรรม และชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว”

คณะกรรมการการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง ขอแปรญัตติแก้ไขคำปรารภ เป็นดังนี้

“โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการของข้าราชการรัฐสภาแห่งชาติ

ของบุคคล ซึ่งหมวด ๒๖ ประกอบด้วยบทมาตรา ๓๕ และมาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
บัญญัติให้กระทรวงได้โดยขอความเห็นชอบของทบวงทบปฏิบัติแห่งทบวงทบ

เหตุผลและสาระสำคัญของร่างแก้ไขในบทมาตรา ๓๕ และมาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
เพื่อให้การออกเสียงประชามติเป็นไปโดยสุจริต มีอิสระ และชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งบทมาตรา
พระราชบัญญัติที่สอดคล้องกับเรื่องแก้ไขที่บัญญัติไว้ในหมวด ๒๖ ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว”

คณะกรรมการการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๑

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมการการขอสงวนความเห็น

นายวิรัช พันธมผล (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติม

ความในมาตรา ๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ

ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และประกาศในเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแล้ว”

มาตรา ๓

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมการการขอสงวนความเห็น

นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติม

ความในมาตรา ๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียง

ประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๒

(๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๒

(๒) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๕๗/๒๕๕๗ เรื่อง ให้พระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญบางฉบับมีผลบังคับใช้ต่อไป ลงวันที่ ๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ ข้อ ๓

เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการออกเสียงประชามติ”

มาตรา ๔

มีการแก้ไข

นายक्रमานิตย์ สังข์พุ่ม นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ นายสิงหนอน ดีนาง นายกมลศักดิ์ ลีวาณะ

นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม นายพิเชษฐ์ เชื้อเมืองพาน นายจรรย์ ห่วงทรัพย์ นายชลน่าน ศรีแก้ว นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์

นายชวลิต วิชยสุทธิ์ นายสงวน พงษ์มณี พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง นายประเสริฐ จันทรรวงทอง และนายนิรมิต สุจาร์

ขอแปรญัตติ โดยขอให้เพิ่มบทนิยาม คำว่า “การออกเสียง” ในมาตรา ๔ เป็นดังนี้

“การออกเสียง” หมายความว่า การออกเสียงประชามติ”

คณะกรรมการการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๕

ไม่มีการแก้ไข

มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายมณฑียร บุญตัน ขอแปรญัตติแก้ไขความในมาตรา ๕ ววรรคหนึ่ง เป็นดังนี้

“มาตรา ๕ ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียน ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใด ที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้แล้ว”

คณะกรรมการการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๖

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๗

มีการแก้ไข

มาตรา ๘

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมการการขอสงวนความเห็น

นายชจิตร์ ชัยนิคม และนายนิยม เวชกามา (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๘ ให้ประชาชนพรรคพรรคพรรคที่ตั้ง นายกรัฐมนตรีรักษาการ ตามพระราชบัญญัตินี้”

หมวด ๑ บททั่วไป

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๙

มีการแก้ไข

มีกรรมการการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายธัญวัญญ์ กมลวงศ์วัฒน์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๙ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจจัดและควบคุมดูแลการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริต เสรี เสมอภาค เที่ยงธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ และชอบด้วยกฎหมาย”

นายณัฐวุฒิ บัวประทุม (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้เพิ่มความเป็น
มาตรา ๙ วรรคสอง ดังนี้

“การออกเสียงตามพระราชบัญญัตินี้ มีดังต่อไปนี้

(๑) การออกเสียงตามที่มีบทบัญญัติกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

(๒) การออกเสียงกรณีเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่ามีความเห็นขัดแย้ง

(๓) การออกเสียงตามที่มีกฎหมายกำหนดให้ต้องมีการออกเสียง

(๔) การออกเสียงกรณีประชาชนเข้าชื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้

ความเห็นชอบในการจัดทำประชามติ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด”

รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้เพิ่มความเป็น
มาตรา ๙ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ดังนี้

“การออกเสียงตามพระราชบัญญัตินี้ มีดังต่อไปนี้

(๑) การออกเสียงเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามที่มีบทบัญญัติกำหนด
ไว้ในรัฐธรรมนูญ

(๒) การออกเสียงกรณีเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่ามีความเห็นขัดแย้ง

(๓) การออกเสียงตามที่มีกฎหมายกำหนดให้ต้องมีการออกเสียง

(๔) การออกเสียงในกรณีที่รัฐสภาได้พิจารณาและมีมติเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีความ
สมควรที่จะให้มีการออกเสียงและได้แจ้งเรื่องให้คณะรัฐมนตรีดำเนินการ

(๕) การออกเสียงกรณีประชาชนเข้าชื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ความ
เห็นชอบในการออกเสียง ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

การออกเสียงในเรื่องที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญ
ได้รับรองไว้จะกระทำมิได้

ในกรณีที่จะต้องดำเนินการออกเสียงตามวรรคสอง เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติให้มีการ
ออกเสียงหรือเมื่อประธานรัฐสภาแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบแล้วแต่กรณีให้นายกรัฐมนตรี
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงตามวันที่กำหนดตามที่ได้หารือร่วมกับ
คณะกรรมการ”

นายक्रमานิตย์ สังข์พุ่ม นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ นายสิงหนรณ์ ดินาง นายอุบลศักดิ์
บัวหลวงงาม นายพิเชษฐ์ เชื้อเมืองพาน นายจิรายุ ห่วงทรัพย์ นายชลน่าน ศรีแก้ว นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์
นายชวลิต วิชยสุทธิ์ นายสงวน พงษ์มณี นายประเสริฐ จันทรรวงทอง และนายนิรมิต สุจารี ขอแปรญัตติ
แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๙ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจจัดและควบคุมดูแลการออกเสียง
ประชามติให้เป็นไปโดยสุจริต เสรี เสมอภาคเที่ยงธรรม และชอบด้วยกฎหมาย

การออกเสียงตามพระราชบัญญัตินี้ มีดังต่อไปนี้

(๑) การออกเสียงกรณีเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่ามีความเห็นขัดแย้ง

(๒) การออกเสียงตามที่มีกฎหมายกำหนดให้ต้องมีการออกเสียง

(๓) การออกเสียงเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นรายประเด็น

(๔) การออกเสียงเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในเรื่องที่จะให้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ โดยมีสภาร่างรัฐธรรมนูญ

คณะรัฐมนตรีอาจดำเนินการให้มีการออกเสียง เมื่อเห็นว่ามีเหตุอันสมควรตามวรรคสอง (๑) ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีที่รัฐบาลมีความจำเป็นที่จะต้องก่อนนี้ผู้กผันจำนวนมากอันมีผลกระทบต่อ
สัดส่วนหนึ่งสภารณะและหนึ่งสิ้นต่อประชากรหนึ่งคนอย่างมีนัยสำคัญ

(๒) กรณีที่รัฐบาลจะจัดทำโครงการโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบขนส่งมวลชน ระบบบริหาร
จัดการน้ำ หรือโครงการอื่นอันมีลักษณะทำนองเดียวกัน ซึ่งต้องใช้งบประมาณจำนวนมากหรือเป็นโครงการ
ที่จะมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมหรือทรัพยากรทางธรรมชาติ

(๓) กรณีที่ต้องทำหนังสือสัญญาซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาตามบทบัญญัติ
ของรัฐธรรมนูญ คณะรัฐมนตรีอาจขอให้มีการออกเสียงก่อนเสนอให้รัฐสภาพิจารณาก็ได้

(๔) กรณีที่เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนสองฝ่ายเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ
ของรัฐ ในเขตพื้นที่ของจังหวัด อำเภอ หรือเทศบาลใด อาจจัดให้มีการออกเสียงเฉพาะในเขตพื้นที่นั้นก็ได้

(๕) กรณีที่รัฐสภาได้พิจารณาและมีมติเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีเหตุสมควรที่จะให้มีการออกเสียง
และได้แจ้งเรื่องให้คณะรัฐมนตรีดำเนินการ

(๖) กรณีที่การกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่
ของประชาชนในท้องถิ่นนั้นในสาระสำคัญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นอาจแจ้งให้คณะรัฐมนตรีดำเนินการ
ออกเสียงได้

(๗) กรณีที่มีเหตุอันสมควรอื่นที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นสมควรให้มีการออกเสียง
การออกเสียงในเรื่องที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญได้รับรอง
ไว้จะกระทำมิได้

ในกรณีที่จะต้องดำเนินการออกเสียงตามมาตรา ๙ วรรคสอง (๑) (๒) (๓) หรือ (๔)
เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติให้มีการออกเสียงหรือเมื่อประธานรัฐสภาแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบ แล้วแต่กรณี
ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงตามวันที่กำหนดตามที่ได้หารือร่วมกับ
คณะกรรมการ”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ และพันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความ
ในมาตรา ๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๙ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจจัดและควบคุมดูแลการออกเสียง
ประชามติให้เป็นไปโดยสุจริต เสรี เสมอภาค เทียงธรรม และชอบด้วยกฎหมาย

การออกเสียงตามพระราชบัญญัตินี้ มีดังต่อไปนี้

(๑) การออกเสียงกรณีเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่ามีเหตุอันสมควร

(๒) การออกเสียงตามที่มีกฎหมายกำหนดให้ต้องมีการออกเสียง

(๓) การออกเสียงเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นรายประเด็น

(๔) การออกเสียงเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในเรื่องที่จะให้มีการจัดทำ
รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ โดยมีสภาร่างรัฐธรรมนูญ

คณะรัฐมนตรีอาจดำเนินการให้มีการออกเสียง เมื่อเห็นว่ามีเหตุอันสมควรตามมาตราสอง (๑) ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีที่รัฐบาลมีความจำเป็นที่จะต้องก่อนผู้กผันจำนวนมากอันมีผลกระทบต่อ สัดส่วนนี้สาธารณะและหนี้สินต่อประชากรหนึ่งคนอย่างมีนัยสำคัญ

(๒) กรณีที่รัฐบาลจะจัดทำโครงการโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบขนส่งมวลชน ระบบบริหาร จัดการน้ำ หรือโครงการอื่นอันมีลักษณะทำนองเดียวกัน ซึ่งต้องใช้งบประมาณจำนวนมากหรือเป็นโครงการ ที่จะผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมหรือทรัพยากรทางธรรมชาติ

(๓) กรณีที่ต้องทำหนังสือสัญญาซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาตามบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญ คณะรัฐมนตรีอาจขอให้มีการออกเสียงก่อนเสนอให้รัฐสภาพิจารณาก็ได้

(๔) กรณีที่เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนสองฝ่ายเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ ของรัฐ ในเขตพื้นที่ของจังหวัด อำเภอ หรือเทศบาลใด อาจจัดให้มีการออกเสียงเฉพาะในเขตพื้นที่นั้นก็ได้

(๕) กรณีที่รัฐสภาได้พิจารณาและมีมติเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีเหตุสมควรที่จะให้มีการออกเสียง และได้แจ้งเรื่องให้คณะรัฐมนตรีดำเนินการ

(๖) กรณีที่การกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ ของประชาชนในท้องถิ่นนั้นในสาระสำคัญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นอาจแจ้งให้คณะรัฐมนตรีดำเนินการ ออกเสียงได้

(๗) กรณีที่มีเหตุอันสมควรอื่นที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นสมควรให้มีการออกเสียง การออกเสียงในเรื่องที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญได้รับรอง ไว้จะกระทำมิได้

ในกรณีที่จะต้องดำเนินการออกเสียงตามมาตรา ๙ วรรคสอง (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติให้มีการออกเสียงหรือเมื่อประธานรัฐสภาแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบ แล้วแต่กรณี ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงตามวันที่กำหนดตามที่ได้หารือร่วมกับ คณะกรรมการ”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๑๐

มีการแก้ไข

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติม

ความในมาตรา ๑๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๐ เมื่อมีกรณีที่จะต้องจัดให้มีการออกเสียง *ประชามติ* ตามที่บัญญัติไว้

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย *และ* เป็น *วิธี* ซึ่ง *ที่* *บท* *ที่* *ไม่* *เพิ่ม* *มติ* *รัฐธรรมนูญ*

มาตรา ๙ วรรคสอง (๑) (๓) หรือ (๔) ให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบ และให้

นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้มีการออกเสียง *ประชามติ* ตามวันที่กำหนดตามที่ได้

หารือร่วมกับคณะกรรมการ ซึ่งต้องไม่เร็วกว่าเก้าสิบวันและไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่

ได้รับแจ้งจากรัฐสภา

นายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๐ เมื่อมีมติของรัฐสภาที่เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเห็นเรื่องที่ยกข้อที่ ๓๖ แห่งรัฐธรรมนูญ
ให้ประชาชนรัฐสภาและให้หน่วยงานของรัฐมนตรีทราบ และให้หน่วยงานของรัฐมนตรีทราบในราชกิจจานุเบกษา
ให้สิทธิออกเสียงประชามติตามวันที่กำหนดตามที่ได้ออกหรือร่วมทั้งคณะกรรมการ ซึ่งต้องไม่เร็วเกินกว่าเก้าสิบวันและ
เร็วเกินกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งสภาประชาชนรัฐสภาการออกเสียงประชามติ
ให้กระทำได้ในเหตุดังต่อไปนี้

(๑) กรณีประชาชน ชุมชน หรือท้องถิ่นผู้ได้รับผลกระทบเนื่องจากการอนุมัติ อนุญาต หรือ
การดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมอื่นใดของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการ
ส่วนท้องถิ่นที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใด
ย่อมมีสิทธิแสดงความคิดเห็น หรือมีส่วนร่วมกำหนดและปรับเปลี่ยนแผนงาน หรือโครงการในเรื่องดังกล่าว
ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

(๒) กรณีที่กฎหมายบัญญัติให้มีการทำประชามติ

(๓) กรณีที่รัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภา อังค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน
ราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เห็นว่ามีเหตุอันสมควรในการออกเสียงประชามติในเรื่องใด ๆ

เมื่อมีกรณีที่จะต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย และเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้
นายกรัฐมนตรีทราบ และให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติ
ตามวันที่กำหนดตามที่ได้หรือร่วมกับคณะกรรมการ ซึ่งต้องไม่เร็วกว่าเก้าสิบวันและไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน
นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากประธานรัฐสภา

ในการแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบตามวรรคหนึ่งสอง ให้ประธานรัฐสภาส่งสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมโดยสรุปในลักษณะที่ประชาชนจะสามารถเข้าใจเนื้อหาสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญได้โดยสะดวกให้นายกรัฐมนตรีเพื่อทราบพร้อมกับส่งให้คณะกรรมการเพื่อดำเนินการต่อไปด้วย”

คณะกรรมการธิการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ และพันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความ
ในมาตรา ๑๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๐ เมื่อมีมติของรัฐสภาที่เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเห็นเรื่องที่ยกข้อที่ ๓๖ แห่งรัฐธรรมนูญ
ให้ประชาชนรัฐสภาและให้หน่วยงานของรัฐมนตรีทราบ และได้ออกประกาศตามมาตรา ๙ วรรคสี่แล้ว ให้
หน่วยงานของรัฐมนตรีคณะกรรมการประกาศกำหนดวันออกเสียงในราชกิจจานุเบกษาให้สิทธิออกเสียงประชามติ
ตามวันที่กำหนดตามที่ได้ออกหรือร่วมทั้งคณะกรรมการ ซึ่งต้องไม่เร็วเกินกว่าเก้าสิบวันและ
เร็วเกินกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งสภาประชาชนรัฐสภาที่มีประกาศตามมาตรา ๙ วรรคสี่

(๖) กรณีที่การกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นนั้นในสาระสำคัญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นอาจแจ้งให้คณะรัฐมนตรีดำเนินการออกเสียงได้

(๗) กรณีที่มีเหตุอันสมควรอื่นที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นสมควรให้มีการออกเสียงการออกเสียงในเรื่องที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน ตามที่รัฐธรรมนูญได้รับรองไว้จะกระทำมิได้

เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้มีการออกเสียงในเรื่องใด ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงตามวันที่กำหนดตามที่ได้หารือร่วมกับคณะกรรมการ ซึ่งต้องไม่ช้ากว่าเก้าสิบวันนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติ ในประกาศดังกล่าวต้องระบุเรื่องที่จะขอให้ประชาชนออกเสียง โดยมีข้อความที่ชัดเจนเพียงพอที่จะให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติได้โดยสะดวก และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย”

นายวิรัช พันธมผล (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๑ เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้มีการออกเสียงจัดทำประชามติในเรื่องใดที่กฎหมายบัญญัติ ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติตามวันที่ทำประชามติที่กำหนดตามที่ได้หารือร่วมกับคณะกรรมการ ซึ่งต้องไม่เร็วกว่าเก้าสิบวันและช้ากว่าเก้าสิบวันนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติ ในประกาศดังกล่าวต้องระบุเรื่องที่จะขอให้ประชาชนออกเสียง โดยมีข้อความที่ชัดเจนเพียงพอที่จะให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติได้โดยสะดวก กฎหมายบัญญัติให้ทำประชามติ และจัดทำสาระสำคัญโดยสรุปที่ประชาชนสามารถเข้าใจในเนื้อหาสำคัญที่จะทำประชามติ โดยเผยแพร่ให้ประชาชนทราบในเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีและประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่กฎหมายบัญญัติให้ทำประชามติ”

พลตำรวจตรี สุพิศาล ภักดีนฤนาถ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๑ เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้มีการออกเสียงประชามติในเรื่องใด ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติตามวันที่กำหนดตามที่ได้หารือร่วมกับคณะกรรมการ ซึ่งต้องไม่เร็วกว่าเก้าสิบวันและไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติ ในประกาศดังกล่าวต้องระบุเรื่องที่จะขอให้ประชาชนออกเสียงประชามติ โดยมีข้อความที่ชัดเจนเพียงพอที่จะให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติได้โดยสะดวก โดยต้องส่งประกาศและรายละเอียดไปยังผู้มีอำนาจของผู้มีสิทธิออกเสียงอย่างน้อยเจ็ดวันที่จะออกเสียงประชามติ”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

นายมนต์เกียรติ บุญตัน ขอแปรญัตติ โดยขอให้เพิ่มความเป็นมาตรา ๑๑ วรรคสอง ดังนี้
“คณะรัฐมนตรีอาจออกพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจหน้าที่ให้ราชการส่วนภูมิภาค หรือท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ สามารถจัดให้มีการออกเสียงประชามติในเรื่องอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ภายใต้เขตอำนาจของส่วนราชการหรือหน่วยงานนั้นก็ได้”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

นายक्रमานิตย์ สังข์พุ่ม นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ นายสิงหนภณ ตีนาง นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม นายพิเชษฐ์ เชื้อเมืองพาน นายจิรายุ ห่วงทรัพย์ นายชลน่าน ศรีแก้ว นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์ นายชวลิต วิชยสุทธิ์ นายสงวน พงษ์มณี นายประเสริฐ จันทรรวงทอง และนายนิรมิต สุจารี ขอแปรญัตติตัดมาตรา ๑๑ ออกทั้งมาตรา

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ และพันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง ขอแปรญัตติตัดมาตรา ๑๑ ออกทั้งมาตรา

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๑๒

มีการแก้ไข

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๒ การออกเสียงประชามติให้ใช้วิธีลงคะแนนออกเสียงโดยตรงและลับ และวันออกเสียงต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทุกเขตออกเสียง”

นายชจิตร ชัยนิคม และนายนิยม เวชกามา (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้เพิ่มความเป็นมาตรา ๑๒ วรรคสอง ดังนี้

“การออกเสียงให้กระทำโดยใช้บัตรออกเสียง หรือวิธีลงคะแนนออกเสียงทางไปรษณีย์ หรือออกเสียงโดยเครื่องลงคะแนนออกเสียงอิเล็กทรอนิกส์ หรือทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือโดยวิธีอื่น โดยวิธีการนั้นสามารถป้องกันการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก โดยต้องเป็นการออกเสียงโดยตรงและลับตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด”

นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้เพิ่มความเป็นมาตรา ๑๒ วรรคสอง ดังนี้

“การออกเสียงให้กระทำโดยใช้บัตรออกเสียง หรือคณะกรรมการ อาจกำหนดให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนออกเสียงทางไปรษณีย์ หรือออกเสียงโดยเครื่องลงคะแนน

ออกเสียงอิเล็กทรอนิกส์ หรือทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือโดยวิธีอื่น โดยวิธีการนั้นสามารถป้องกันการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องเป็นระบบที่โปร่งใส เป็นวิธีการที่ยอมรับโดยทั่วไป ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก และอาจใช้วิธีลงคะแนนวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธี และใช้ในเขตออกเสียงใดเขตออกเสียงหนึ่งหรือหลายเขตออกเสียง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด”

รองศาสตราจารย์สมชัย ศรีสุทธิยากร (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้เพิ่มความ เป็นมาตรา ๑๒ วรรคสาม ดังนี้

“การลงคะแนนออกเสียงทางไปรษณีย์ หรือออกเสียงโดยเครื่องลงคะแนนออกเสียงอิเล็กทรอนิกส์ หรือทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือโดยวิธีอื่นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดในวรรคสอง ให้ถือว่าเป็นการลงคะแนนออกเสียงโดยตรงและลับ”

พลตำรวจตรี สุพิศาล ภักดีนฤนาถ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๒ การออกเสียงประชามติให้ใช้วิธีลงคะแนนออกเสียงโดยตรงและลับอย่างทั่วถึง รวมถึงตลอดถึงการออกเสียงประชามติทางไปรษณีย์และระบบออนไลน์ ตามอำนาจของคณะกรรมการในมาตรา ๖ อีกส่วนหนึ่งด้วยก็ได้”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๒ การออกเสียงประชามติ ให้ใช้วิธีลงคะแนนออกเสียงโดยตรงและลับ การออกเสียงประชามติตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำโดยวิธีการลงคะแนนด้วยบัตรออกเสียงหรือลงคะแนนออกเสียงโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือโดยผ่านระบบอินเทอร์เน็ตก็ได้ หากคณะกรรมการเห็นว่าการลงคะแนนออกเสียงด้วยวิธีการนั้นสามารถป้องกันการทุจริตในการออกเสียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า และอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียงทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม โดยอาจใช้วิธีการออกเสียงลงคะแนนหลายวิธีดังกล่าวข้างต้นรวมกันก็ได้ ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควรว่ามีความเหมาะสมกับเรื่องที่จะจัดให้มีการออกเสียงประชามติ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

นายมนต์เชียร บุญตัน ขอแปรญัตติ โดยขอให้เพิ่มความ เป็นมาตรา ๑๒ วรรคสอง ดังนี้

“การออกเสียงประชามติตามวรรคหนึ่ง อาจกระทำผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวกก็ได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

นายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๒ เป็นดังนี้
“มาตรา ๑๒ การออกเสียงประชามติให้ใช้วิธีลงคะแนนสองทศเสียงโดยตรงและลับ
การออกเสียงประชามติตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำโดยวิธีการลงคะแนนด้วยบัตรออกเสียงหรือ
ลงคะแนนออกเสียงโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือโดยผ่านระบบอินเทอร์เน็ตก็ได้ หากคณะกรรมการเห็นว่า
การลงคะแนนออกเสียงด้วยวิธีการใดสามารถป้องกันการทุจริตในการออกเสียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า
และอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียงทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม โดยคณะกรรมการอาจใช้วิธีการออกเสียง
ลงคะแนนหลายวิธีดังกล่าวข้างต้นรวมกันก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ
กำหนด”

คณะกรรมการธิการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๑๓

มีการแก้ไข

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น

นายชัยวุฒิ ธนาคมานุสรณ์ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไข
เพิ่มเติมความในมาตรา ๑๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๓ การออกเสียงประชามติที่จะถือว่ามีข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติ
ต้องมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเป็นจำนวนเสียงสามทศเกินหนึ่งในห้าของผู้มีสิทธิออกเสียงและมีจำนวน
เสียงเกินหนึ่งข้างมากของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในเรื่องที่จัดทำประชามตินั้น”

นายฉัตรวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไข
เพิ่มเติมความในมาตรา ๑๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๓ การออกเสียงประชามติที่จะถือว่ามีข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติ
ต้องมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเป็นจำนวนเสียงสามทศไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิออกเสียงและ
มีจำนวนเสียงเกินหนึ่งข้างมากของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในเรื่องที่จัดทำประชามตินั้น

ในกรณีที่กฎหมายอื่นกำหนดให้มีการออกเสียง ให้ข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติ
เป็นไปตามที่กำหนดในวรรคหนึ่ง

ผลการออกเสียงให้มีผลผูกพัน ประธานรัฐสภา นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี
ต้องดำเนินการไปตามผลการออกเสียงนั้น”

นายณัฐวุฒิ บัวประทุม (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้เพิ่มความเป็น
มาตรา ๑๓ วรรคสอง ดังนี้

“ผลการออกเสียงให้มีผลผูกพัน ประธานรัฐสภา นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี
ต้องดำเนินการไปตามผลการออกเสียงนั้น”

นายक्रमานิตย์ สังข์พุ่ม นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ นายสิงหนภณ ตีนาง นายกมลศักดิ์ ลีวาณะ นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม นายพิเชษฐ์ เชื้อเมืองพาน นายจิริยา ห่วงทรัพย์ นายชลน่าน ศรีแก้ว นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์ นายชวลิต วิชยสุทธิ์ นายสงวน พงษ์มณี พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง นายประเสริฐ จันทรรวงทอง และนายนิรมิต สุจารี ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๓ การออกเสียง**ประชามติ**ที่จะถือว่ามีข้อยุติในเรื่องที่จัดทำ**ประชามติ** **ต้องมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเกินสองในสามของจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงและมีจำนวนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิออกเสียง** **ของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในวันหรือวันที่จัดทำประชามติ** ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) การออกเสียงตามมาตรา ๙ วรรคสอง (๑) หรือ (๒) ที่ให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบในเรื่องที่มีการออกเสียง ต้องมีจำนวนเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในเรื่องที่มีการออกเสียงนั้น

(๒) การออกเสียงตามมาตรา ๙ วรรคสอง (๓) หรือ (๔) ต้องมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเป็นจำนวนเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียงและมีจำนวนเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่มีการออกเสียงนั้นเกินกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในเรื่องที่มีการออกเสียงนั้น

ให้คณะกรรมการประกาศผลการออกเสียงภายในสิบห้าวันนับแต่วันออกเสียงและให้ประกาศผลการออกเสียง จำนวนผู้มีสิทธิออกเสียง จำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงและจำนวนคะแนนเสียงที่เห็นชอบ และไม่เห็นชอบในเรื่องที่มีการออกเสียงนั้นในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการไปตามผลการออกเสียงนั้น”

คณะกรรมการธิการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

หมวด ๒ การให้ข้อมูลและการจัดให้มีการแสดงความคิดเห็น
ในเรื่องที่จัดทำประชามติ

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๔

มีการแก้ไข

มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายมณฑิธร บุญตัน ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๔ วรรคสอง เป็นดังนี้

“การเผยแพร่ข้อมูลตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องเผยแพร่ผ่านทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก และประกาศในราชกิจจานุเบกษา และเผยแพร่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐด้วย”

คณะกรรมการธิการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

นายक्रमานิตย์ สังข์พุ่ม นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ นายสิงหนภณ ตีนาง นายกมลศักดิ์ ลีวาณะ นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม นายพิเชษฐ์ เชื้อเมืองพาน นายจิริยา ห่วงทรัพย์ นายชลน่าน ศรีแก้ว นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์ นายชวลิต วิชยสุทธิ์ นายสงวน พงษ์มณี พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง นายประเสริฐ จันทรรวงทอง และนายนิรมิต สุจารี ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๔ ในบทบรรทัดทำประชามติตามมาตรา ๑๖ ให้คณะกรรมการเผยแพร่
รัฐธรรมนูญและสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญโดยสรุปที่ได้รับสภทประชามติ
ตามมาตรา ๑๖ บรรดาสสข ให้ประชามติรับทราบเป็นบททั่วไป เมื่อจะจัดให้มีการออกเสียงตามมาตรา ๙
วรรคสาม ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องที่จะมีการออกเสียงตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด
ดำเนินการจัดทำข้อมูลซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ส่งให้คณะกรรมการภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่
คณะกรรมการประกาศให้มีการออกเสียง

- (๑) ชื่อเรื่องที่จะจัดให้มีการออกเสียง และเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีการออกเสียง
- (๒) สาระสำคัญของกิจการในเรื่องที่จะมีการออกเสียง
- (๓) ขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินกิจการ ในเรื่องที่มีการออกเสียง
- (๔) ประมาณการค่าใช้จ่ายและที่มาของงบประมาณที่จะนำมาใช้จ่ายสำหรับกิจการ

หรือโครงการในเรื่องที่มีการออกเสียง

บทเผยแพร่ข้อมูลตามวรรคหนึ่ง สภทหรือสขเผยแพร่ผลการประชามติในสื่อ
สารสนเทศและช่องทางในราชกิจจานุเบกษา และเผยแพร่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง
หรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ ให้คณะกรรมการเผยแพร่ข้อมูลที่ได้รับตามวรรคหนึ่ง
ในราชกิจจานุเบกษา ก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสามสิบวันและให้ส่งข้อมูลดังกล่าวให้แก่เจ้าบ้าน
ที่บุคคลซึ่งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้มีสิทธิออกเสียงไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันออกเสียง

การจัดทำและการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะมีการออกเสียงตามวรรคหนึ่ง
ต้องมุ่งให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องที่จะมีการออกเสียงและต้องไม่มีลักษณะเป็นการชี้นำ
ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับเรื่องที่จะจัดทำประชามติที่มีการออกเสียงนั้น

นอกจากการเผยแพร่ข้อมูลของคณะกรรมการตามวรรคสองแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐ
ที่รับผิดชอบในเรื่องที่มีการออกเสียงประสานกับสถานีวิทยุกระจายเสียง สถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐ
และสื่อประชาสัมพันธ์อื่นเพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะมีการออกเสียงให้ผู้มีสิทธิออกเสียงได้ทราบ
อย่างกว้างขวางและทั่วถึงด้วย

การเผยแพร่ข้อมูลในการออกเสียงให้หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐวางตัวเป็นกลาง
ไม่ชี้นำหรือกระทำการใด ๆ เพื่อโน้มน้าว ชักจูง ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงออกเสียงไปในทางหนึ่งทางใด”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

นายธีรจชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๔ ในการจัดทำประชามติตามมาตรา ๑๐ ให้คณะกรรมการจัดทำสรุปเนื้อหา
และสาระสำคัญของการออกเสียงประชามติไม่ว่าจะเป็นเสียงส่วนใหญ่หรือเสียงส่วนน้อยและเผยแพร่
รัฐธรรมนูญและสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญโดยสรุปที่ได้รับสภทประชามติ
ตามมาตรา ๑๖ บรรดาสสข ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๑๕

มีการแก้ไข

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล นายณัฐวุฒิ บัวประทุม และนายธัญวัจน์

กลมวงศ์วัฒน์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๑๕ (๕) ออกทั้งอนุมาตรา

นางสาวเพชรชมพู กิจบูรณะ นายวันชัย สอนศิริ และรองศาสตราจารย์สมชัย

ศรีสุทธิยากร (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๕ วรรคสอง

เป็นดังนี้

“ให้คณะกรรมการพิจารณากลับกรองข้อมูลตามวรรคหนึ่ง และเผยแพร่ข้อมูล

ตมวรสตทให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป และให้นำความในมาตรา ๑๔ วรรคสองและ

วรรคสาม มาใช้บังคับแก่การจัดทำข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวด้วย”

นายक्रमานิตย์ สังข์พุ่ม นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ นายสิงหนภ คีนาง นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ

นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม นายพิเชษฐ์ เชื้อเมืองพาน นายจิรายุ ห่วงทรัพย์ นายชลน่าน ศรีแก้ว นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์

นายชวลิต วิชยสุทธิ์ นายสงวน พงษ์มณี พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง นายประเสริฐ จันทรวงทอง และนายนิรมิต สุจารี

ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๕ เมื่อขอแก้ไขให้สิทธิการขอแก้ไขของประชาชนที่ตามมาตรา ๑๑ ให้หน่วยงาน

ของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องที่ขอแก้ไขที่ประชาชนที่ตามมาตรา ๑๑ ขอแก้ไขให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ

ซึ่งขอแก้ไขขอแก้ไขเรื่องดังกล่าวไปนี้ ส่งให้คณะกรรมการที่สนับสุนนประชาชนให้สิทธิการขอแก้ไข

ประชาชนที่ไม่ขอแก้ไขทุกวัน

(๑) ชื่อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาชน และเหตุผลสมควรสืบเนื่องที่ขอแก้ไขให้

การที่ประชาชน

(๒) สาระสำคัญของข้อเท็จจริงในเรื่องที่ประชาชน

(๓) ขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินการในเรื่องที่ประชาชน

(๔) ประมวลผลการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประชาชนที่ขอแก้ไขข้อสงสัยที่

ในเรื่องที่ประชาชน

(๕) ประโยชน์ที่ได้เสียที่ขอแก้ไขที่ประชาชนที่ขอแก้ไข หรือประชาชน

รวมทั้งผลกระทบต่อสังคม แต่ไม่ หรือขอแก้ไขขอแก้ไขที่ขอแก้ไขหรือขอแก้ไขขอแก้ไขที่ขอแก้ไขที่

ขอแก้ไขที่ขอแก้ไขที่ขอแก้ไขที่ขอแก้ไขที่ขอแก้ไขเมื่อมีกรณีที่จะต้องออกเสียง ตามมาตรา ๙ วรรคสอง

(๓) และ (๔) ให้ประธานรัฐสภาส่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาในวาระที่สาม

แล้วให้นายกรัฐมนตรีเพื่อมีมติให้ดำเนินการออกเสียง

ให้คณะกรรมการพิเศษเพื่อข้อยุติของบรรดาคณะที่ปรึกษาชนบทและชนบทที่ไป
และให้หัวหน้ากองตำรวจ ๑๕ บรรดาสองและบรรดาสอง กองใช้บังคับที่ตำรวจที่ข้อยุติและตำรวจพิเศษ
ข้อยุติที่สภาตำรวจในการแจ้งให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานรัฐสภาส่งสาระสำคัญของ
ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมโดยสรุปในลักษณะที่ประชาชนสามารถเข้าใจเนื้อหาสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ
ได้ง่ายพร้อมกับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม หลักการและเหตุผลให้นายกรัฐมนตรี เพื่อส่งให้คณะกรรมการ
ดำเนินการจัดให้มีการออกเสียงต่อไป

ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่จะต้องดำเนินการออกเสียงได้แก่เรื่อง ดังต่อไปนี้

(๑) ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ต้องมีการออกเสียง

(๒) ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่กำหนดให้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

โดยสภาร่างรัฐธรรมนูญ

เมื่อนายกรัฐมนตรีได้รับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมจากประธานรัฐสภาแล้ว
ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อดำเนินการออกเสียงและส่งร่างรัฐธรรมนูญพร้อมเอกสาร
ที่ได้รับตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่งต่อไป”

คณะกรรมการธิการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

นายธีรวัชชัย พันธมาศ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๕ เพื่อ ~~การ~~จัดให้มีการออกเสียงประชามติตามมาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑

ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติ ตามที่รัฐมนตรีกำหนดดำเนินการจัดทำข้อมูล
ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ส่งให้คณะกรรมการก่อนวันประกาศให้มีการออกเสียง
ประชามติไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

(๑) ชื่อเรื่องที่จะจัดทำประชามติ และเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มี
การทำประชามติ

(๒) สาระสำคัญของกิจการในเรื่องที่ทำประชามติ

(๓) ขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินกิจการในเรื่องที่ทำประชามติ

(๔) ประมาณการค่าใช้จ่ายและที่มาของงบประมาณที่จะนำมาใช้จ่ายสำหรับกิจการ
ในเรื่องที่ทำประชามติ

(๕) ประโยชน์ได้เสียที่อาจเกิดขึ้นกับประเทศชาติ ท้องถิ่น หรือประชาชน
รวมทั้งมาตรการป้องกัน แก้ไข หรือเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น
จากการดำเนินการพร้อมสรุปเปรียบเทียบข้อดีข้อเสีย”

คณะกรรมการธิการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

ตามวรรคหนึ่งให้ลงทะเบียนไว้ต่อคณะกรรมการและให้คณะกรรมการสนับสนุนค่าใช้จ่ายได้ตามที่เห็นว่าจำเป็นและเหมาะสม

ให้หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกหน่วยสนับสนุนให้ความร่วมมือและช่วยเหลือคณะกรรมการในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

การออกเสียงร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องที่จะให้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่โดยสภาร่างรัฐธรรมนูญให้กำหนดเรื่องที่จะทำการออกเสียงให้ชัดเจนว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบที่จะให้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่โดยสภาร่างรัฐธรรมนูญ การตั้งคำถามใดเพิ่มเติมนอกจากที่บัญญัติไว้ข้างต้นจะกระทำมิได้”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

นายธีรวัชชัย พันธมาศ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๖ วรรคสอง เป็นดังนี้

“การจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดให้มีการออกเสียงประชามติไม่ว่าเป็นการจัดโดยหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนผ่านทางสถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์จะต้องเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นอย่างรอบด้านอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๑๖/๑

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายจิตร ชัยนิคม และนายนิยม เวชกามา (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็นโดยขอให้เพิ่มความเป็นมาตรา ๑๖/๑ ดังนี้

“มาตรา ๑๖/๑ ประชาชน พรรคการเมือง องค์กรเอกชน และกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมย่อมมีเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญในการจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อการออกเสียงได้

ในกรณีเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อให้ข้อมูลในการออกเสียงที่กระทำโดยหน่วยงานของรัฐต้องเปิดโอกาสให้ประชาชน พรรคการเมือง องค์กรเอกชน และกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมได้เข้าร่วมอย่างเสรีและเท่าเทียม”

นายณัฐวุฒิ บัวประทุม (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้เพิ่มความเป็นมาตรา ๑๖/๑ ดังนี้

“มาตรา ๑๖/๑ ประชาชน พรรคการเมือง องค์กรเอกชน และกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญในการจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อการออกเสียงได้

ในกรณีเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อให้ข้อมูลในการออกเสียงที่กระทำโดยหน่วยงานของรัฐต้องเปิดโอกาสให้ประชาชน พรรคการเมือง องค์กรเอกชน และกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมได้เข้าร่วมอย่างเสรีและเท่าเทียม”

นายพนพต เกษฏ์ (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๑๖/๑
ที่คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่ออกทั้งมาตรา

นายक्रमานิตย์ สังข์พุ่ม นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ นายสิงหนภ ดินาง นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ
นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม นายพิเชษฐ์ เชื้อเมืองพาน นายจิรายุ ห่วงทรัพย์ นายชลน่าน ศรีแก้ว นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์
นายชวลิต วิชยสุทธิ์ นายสงวน พงษ์มณี พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง นายประเสริฐ จันทรรวงทอง และนายนิรมิต สุจาร์รี
ขอแปรญัตติ โดยขอให้เพิ่มความเป็นมาตรา ๑๖/๑ ดังนี้

“มาตรา ๑๖/๑ ประชาชน พรรคการเมือง องค์กรเอกชน และกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม
ย่อมมีเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญในการจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อการออกเสียงได้

ในกรณีเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อให้ข้อมูลในการออกเสียงที่กระทำโดยหน่วยงานของรัฐ
ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชน พรรคการเมือง องค์กรเอกชน และกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมได้เข้าร่วม
อย่างเสรีและเท่าเทียม”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติเพิ่มมาตรา ๑๖/๒

นายक्रमานิตย์ สังข์พุ่ม นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ นายสิงหนภ ดินาง นายอุบลศักดิ์
บัวหลวงงาม นายพิเชษฐ์ เชื้อเมืองพาน นายจิรายุ ห่วงทรัพย์ นายชลน่าน ศรีแก้ว นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์
นายชวลิต วิชยสุทธิ์ นายสงวน พงษ์มณี นายประเสริฐ จันทรรวงทอง และนายนิรมิต สุจาร์รี ขอแปรญัตติ
โดยขอให้เพิ่มความเป็นมาตรา ๑๖/๒ ดังนี้

“มาตรา ๑๖/๒ ให้นำความในมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๖/๑ มาใช้กับการออกเสียง
ตามมาตรา ๙ วรรคสอง (๒) โดยอนุโลม ถ้ากฎหมายนั้นบัญญัติเรื่องใดที่แตกต่างจากที่บัญญัติไว้ใน
พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้หลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติไว้”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ และพันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง ขอแปรญัตติ โดยขอให้เพิ่ม
ความเป็นมาตรา ๑๖/๒ ดังนี้

“มาตรา ๑๖/๒ ให้นำความในมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๖/๑ มาใช้กับการออกเสียง
ตามมาตรา ๙ วรรคสอง (๒) โดยอนุโลม ถ้ากฎหมายนั้นบัญญัติเรื่องใดที่แตกต่างจากที่บัญญัติไว้ใน
พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้หลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายนั้นบัญญัติไว้”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

**หมวด ๓ เขตออกเสียง หน่วยออกเสียง
และที่ออกเสียง**

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๗

มีการแก้ไข

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๗ การออกเสียงประชามติตามมาตรา ๙ วรรคสอง (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) ให้ใช้เขตออกเสียงตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดเป็นเขตออกเสียง การออกเสียงตามมาตรา ๙ วรรคสอง (๑) ให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียง”

นายณัฐวุฒิ บัวประทุม (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้เพิ่มความในมาตรา ๑๗ วรรคสอง ดังนี้

“หากการออกเสียงตามมาตรา ๙ เป็นกรณีออกเสียงรูปแบบอื่นใด ที่มีอาจใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียง ให้คณะกรรมการกำหนดเขตออกเสียงเฉพาะกรณีนั้น ๆ ”

นายक्रमานิตย์ สังข์พุ่ม นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ นายสิงหนัด ดินาง นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม นายพิเชษฐ เชื้อเมืองพาน นายจิรายุ ห่วงทรัพย์ นายชลน่าน ศรีแก้ว นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์ นายชวลิต วิชยสุทธิ์ นายสงวน พงษ์มณี นายประเสริฐ จันทรวงทอง และนายนิรมิต สุจारी ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๗ การออกเสียงประชามติตามมาตรา ๙ วรรคสอง (๑) ให้ใช้เขตออกเสียงตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดเป็นเขตออกเสียง การออกเสียงตามมาตรา ๙ วรรคสอง (๒) (๓) และ (๔) ให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียง”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

นายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๗ การออกเสียงประชามติให้ใช้เขตตำบล หรือเขตอำเภอ หรือเขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียง แล้วแต่กรณี”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ และพันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๗ การออกเสียงประชามติตามมาตรา ๙ วรรคสอง (๑) ให้ใช้เขตออกเสียงตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดเป็นเขตออกเสียง การออกเสียงตามมาตรา ๙ วรรคสอง (๒) (๓) และ (๔) ให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียง”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

หมวด ๔ ผู้มีสิทธิออกเสียงและ
บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๙

มีการแก้ไข

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น

นายขจิตร์ ชัยนิคม และนายนิยม เวชกามา (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๙ (๑) และ (๒) เป็นดังนี้

“๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทย มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดห้าปีในวันออกเสียง”

นายक्रमานิตย์ สังข์พุ่ม นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ นายสิงหนภณ ตีนาง นายกมลศักดิ์ ลีวาเกาะ นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม นายพิเชษฐ์ เชื้อเมืองพาน นายจिरาย ห่วงทรัพย์ นายชลน่าน ศรีแก้ว นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์ นายชวลิต วิชยสุทธิ์ นายสงวน พงษ์มณี พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง นายประเสริฐ จันทรรวงทอง และนายนิรมิต สุจारी ขอแปรญัตติแก้ไขความในมาตรา ๑๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๙ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิออกเสียงและมีหน้าที่ไปใช้ สิทธิออกเสียงอย่างอิสระ โดยคำนี้ซึ่งประวัชระสงขลประเทศเป็นสำคัญ

(๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทย มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีในวันออกเสียง

(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตออกเสียงมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน นับถึงวันออกเสียง”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๒๐

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายขจิตร์ ชัยนิคม และนายนิยม เวชกามา (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๒๐ (๑) ออกทั้งอนุมาตรา

นางสาวทัศนีย์ บุณยปกรณ์ (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ตัด มาตรา ๒๐ (๓) ออกทั้งอนุมาตรา

พลตำรวจตรี สุพิศาล ภักดีนฤนาถ ขอแปรญัตติแก้ไขความในมาตรา ๒๐ เป็นดังนี้ “มาตรา ๒๐ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันออกเสียง เป็นบุคคลที่ สงห้ามมิให้ ใช้สิทธิออกเสียง

(๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

- (๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่
- (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
- (๔) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ”

คณะกรรมการการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๒๐/๑

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

มาตรา ๒๐/๒

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

มาตรา ๒๐/๓

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

มาตรา ๒๑

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๒

ไม่มีการแก้ไข

มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

พลตำรวจตรี สุพิศาล ภักดีนฤนาถ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๒

วรรคห้า เป็นดังนี้

“การใดที่ได้ปฏิบัติไปตามคำสั่งของคณะกรรมการประจำเขตก่อนได้รับคำสั่งศาลให้เป็นอันสมบูรณ์ตามกฎหมาย แต่ให้ถือคำสั่งศาลเป็นที่สุด”

คณะกรรมการการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๒๓

มีการแก้ไข

มีกรรมการการขอสงวนความเห็น

นายขจิตร์ ชัยนิคม และนายนิยม เวชกามา (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น

โดยขอให้แก้ไขความในมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๓ ผู้มีสิทธิออกเสียงผู้ใดเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงที่ได้ประกาศตามมาตรา ๒๑ มีชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิออกเสียง หรือเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงปรากฏชื่อบุคคลอื่นอยู่ในทะเบียนบ้านของตน ผู้มีสิทธิออกเสียงหรือเจ้าบ้านผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการประจำเขตได้ก่อนวันออกเสียง ไม่น้อยกว่าสิบวัน เพื่อให้ถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิออกเสียงนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง”

มาตรา ๒๔

มีการแก้ไข

หมวด ๕ เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๕

มีการแก้ไข

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายชจิตร์ ชัยนิคม รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล และนายนิยม เวชกามา (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๕ ในการออกเสียงประชามติแต่ละครั้ง ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมาธิการประชามติไม่เกินห้าคนและให้ผู้อำนวยการ การออกเสียงประชามติ ซึ่ง ประกอบด้วย ผู้ ซึ่ง ได้รับ มอบหมาย ให้ ปฏิบัติ หน้าที่ และ อำนาจ ในการ ออกเสียง ประชามติ ตาม ที่ คณะกรรมการ ประกาศ กำหนด รวมทั้ง ปฏิบัติ งาน อื่น ที่ เกี่ยวข้อง ตาม ที่ คณะกรรมการ มอบหมาย ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีมิได้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียงให้แต่งตั้งคณะกรรมการประจำเขตไม่เกินห้าคนและผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงหนึ่งคน โดยให้มีหน้าที่และอำนาจในเขตออกเสียงตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(๒) กรณีใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียงให้แต่งตั้งคณะกรรมการประจำเขตไม่เกินห้าคนและให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง โดยให้มีหน้าที่และอำนาจในการออกเสียงตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

การแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการประจำเขตและผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการออกเสียงประชามติ ให้คณะกรรมการประจำเขตหรือผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลใด เป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานหรือมอบหมายให้ปฏิบัติงานแทนในการจัดให้มีการออกเสียงประชามติได้ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ให้คณะกรรมการ คณะกรรมการประจำเขต หรือผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคล ผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียงประชามติ และในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าการดำเนินการหรือการสั่งการใดของคณะกรรมการประจำเขต ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง คณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลผู้ได้รับมอบหมายมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขการดำเนินการหรือการสั่งการนั้นได้”

นายक्रमานิตย์ สังข์พุ่ม นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ นายสิงหนภณ ดินาง นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม นายพิเชษฐ์ เชื้อเมืองพาน นายจิรายุ ห่วงทรัพย์ นายชลน่าน ศรีแก้ว นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์ นายชวลิต วิชยสุทธิ์ นายสงวน พงษ์มณี นายประเสริฐ จันทรรวงทอง และนายนิรมิต สุจารี ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๕ ในการออกเสียงประชามติแต่ละครั้ง ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมาธิการประชามติไม่เกินห้าคนและให้ผู้อำนวยการ

หน้าที่และอำนาจในการออกเสียงตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

การแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการประจำเขตและผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการออกเสียง **ประชามติ** ให้คณะกรรมการประจำเขตหรือผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะบุคคลหรือบุคคลใด เป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานหรือมอบหมายให้ปฏิบัติงานแทนในการจัดให้มีการออกเสียง **ประชามติ** ได้ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ให้คณะกรรมการ คณะกรรมการประจำเขต หรือผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคล ผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียง **ประชามติ** และในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าการดำเนินการหรือการสั่งการใดของคณะกรรมการประจำเขต ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง คณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลผู้ได้รับมอบหมายมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขการดำเนินการหรือการสั่งการนั้นได้”

คณะกรรมการธิการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๒๖

มีการแก้ไข

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น

นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่งและวรรคสอง เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการประจำเขตหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการประจำเขตมอบหมาย แต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ดังต่อไปนี้

(๑) คณะกรรมการประจำหน่วย ห้าคน มีหน้าที่เกี่ยวกับการลงคะแนนออกเสียงในที่ออกเสียงและนับคะแนนออกเสียงของหน่วยออกเสียงแต่ละแห่ง

(๒) เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยอย่างน้อยหนึ่งคนซึ่งแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีหน้าที่รักษาความปลอดภัยและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วย

หลักเกณฑ์การแต่งตั้ง สี่คน ค่าตอบแทน และการปฏิบัติหน้าที่ของ เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง คณะกรรมการประจำหน่วยและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”

นายจิตร ชัยนิคม นายนิยม เวชกามา นายวันชัย สอนศิริ และนายอิสสระ สมชัย (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้ไขความในมาตรา ๒๖ ววรรคห้า เป็นดังนี้

“ในกรณีที่ผู้ใดขัดขวางการออกเสียง **ประชามติ** ให้กรรมการประจำหน่วยมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นออกไปจากที่ออกเสียงได้ แต่ต้องไม่ขัดขวางต่อการใช้สิทธิออกเสียงของผู้อื่น”

นายक्रमานิตย์ สังข์พุ่ม นายประติมาชัย บุญช่วยเหลือ นายสิงหนภณ ตีนาง นายกมลศักดิ์ ลีวาณะ นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม นายพิเชษฐ์ เชื้อเมืองพาน นายจิรายุ ห่วงทรัพย์ นายชลน่าน ศรีแก้ว นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์ นายชวลิต วิชยสุทธิ์ นายสงวน พงษ์มณี พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง นายประเสริฐ จันทรรวงทอง และนายนิรมิต สุจารี
ขอแปรญัตติแก้ไขความในมาตรา ๒๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการประจำเขตหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการประจำเขตมอบหมาย แต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ดังต่อไปนี้

(๑) คณะกรรมการประจำหน่วย มีหน้าที่เกี่ยวกับการลงคะแนนออกเสียงในที่ออกเสียงและนับคะแนนออกเสียงของหน่วยออกเสียงแต่ละแห่ง

(๒) เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย มีหน้าที่รักษาความปลอดภัยและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วย

หลักเกณฑ์การแต่งตั้ง จำนวน ค่าตอบแทน และการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่คณะกรรมการประจำเขตหรือผู้ตรวจการเลือกตั้งพบเห็นกรรมการประจำหน่วยหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้หรือกระทำการหรืองดเว้นการกระทำใดอันอาจเป็นเหตุให้การออกเสียง **ประชาชน** มิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้รายงานคณะกรรมการหรือกรรมการโดยทันที ในกรณีที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งมีอำนาจแจ้งเตือนให้ปฏิบัติให้ถูกต้องได้ ถ้าไม่มีการดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องตามที่แจ้งเตือนให้รายงานให้คณะกรรมการหรือกรรมการทราบโดยเร็ว

ในกรณีที่กรรมการเป็นผู้พบเห็นการกระทำหรือได้รับรายงานตามวรรคสาม ให้กรรมการมีอำนาจสั่งเปลี่ยนกรรมการประจำหน่วยหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยได้ตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ ในกรณีที่เห็นว่าการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้มีอำนาจสั่งให้ระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือสั่งให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ตามที่เห็นสมควร ถ้าเป็นการกระทำของบุคคลซึ่งมิใช่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้มีอำนาจสั่งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ หรือสั่งให้ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงบันทึกพฤติกรรมแห่งการกระทำและรวบรวมพยานหลักฐานไว้เพื่อดำเนินการต่อไปได้ตามที่จำเป็น หรือในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ จะสั่งให้ระงับหรือยับยั้งการดำเนินการออกเสียง **ประชาชน** ในหน่วยออกเสียงบางหน่วยหรือทุกหน่วยในเขตออกเสียงที่พบเห็นการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำนั้นก็ได้ แล้วรายงานต่อคณะกรรมการเพื่อทราบโดยเร็ว ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่ผู้ใดขัดขวางการออกเสียง **ประชาชน** ให้กรรมการประจำหน่วยมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นออกไปจากที่ออกเสียงได้ แต่ต้องไม่ขัดขวางต่อการใช้สิทธิออกเสียงของผู้นั้น”

คณะกรรมการธิการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

หรือคำสั่งของคณะกรรมการ หรือปฏิบัติตามคำสั่งของศาลอันเกี่ยวกับการออกเสียง หากได้กระทำโดยสุจริต ย่อมได้รับความคุ้มครอง ไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปกครอง”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๑ ห้ามมิให้กรรมการ เลขาธิการ ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการออกเสียง ประจำเขตออกเสียง หรือเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ซึ่งหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตวง พระราชบัญญัตินี้ หรือสุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำการอื่นใดอันเป็นการขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของคณะกรรมการ หรือปฏิบัติตวงคำสั่งของศาลอันเกี่ยวกับการออกเสียง ประชาชนที่ หาที่ได้กระทำโดยสุจริต ย่อมได้รับความคุ้มครองไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปกครองตามพระราชบัญญัตินี้”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๓๒

มีการแก้ไข

นายक्रमานิตย์ สังข์พุ่ม นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ นายสิงหนภ ดินวง นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม นายพิเชษฐ์ เชื้อเมืองพาน นายจิรายุ ห่วงทรัพย์ นายชลน่าน ศรีแก้ว นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์ นายชวลิต วิชยสุทธิ์ นายสงวน พงษ์มณี พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง นายประเสริฐ จันทรรวงทอง และนายนิรมิต สุจารี ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๒ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการ เลขาธิการ ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียงเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

คำต่อบทแทนเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียงให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

หมวด ๖ การลงคะแนนออกเสียง
และการนับคะแนนออกเสียง

ไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๑ การลงคะแนนออกเสียงด้วยบัตรออกเสียง

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มาตรา ๓๓

มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายชจิตร ชัยนิคม และนายนิยม เวชกามา (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๓ ให้บัตรลงคะแนนด้วยวิธีให้สิทธิบัตรออกเสียงและบัตรออกเสียง

ให้เพียงพอตวงตวงวิธีการลงคะแนนออกเสียงให้กระทำโดยวิธีการลงคะแนนด้วยบัตรออกเสียง

หรือลงคะแนนออกเสียงโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือโดยผ่านระบบอินเทอร์เน็ตโดยวิธีการนั้น สามารถป้องกันการทุจริตในการออกเสียงได้อย่างมีประสิทธิภาพและสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง และมีค่าใช้จ่ายที่คุ้มค่า และอาจใช้หลายวิธีดังกล่าวข้างต้นรวมกันก็ได้ แต่ต้องเป็นการออกเสียง ลงคะแนนโดยตรงและลับ

ที่خبัตรออกเสียงให้มีสิทธิลงคะแนนล่วงหน้าเพื่อขั้บที่خبัตรเลือกตั้ง

การออกเสียงลงคะแนนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ในบัตรเลือกตั้งทั่วไปครั้งสุดท้ายของวันออกเสียง

ให้คณะกรรมการจัดให้มีหีบบัตรออกเสียงและวิธีการออกเสียงประชาชนที่

ให้เขียนไปตวงที่ตงษตรรทวทททท หรือเครื่องออกเสียงลงคะแนนกรณีมีการลงคะแนน โดยเครื่องออกเสียงลงคะแนน และบัตรออกเสียงให้เพียงพอตามความจำเป็นเพื่อเป็นการ อำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง

ลักษณะและขนาดของหีบบัตรออกเสียง เครื่องออกเสียงลงคะแนน บัตรออกเสียง และวิธีการลงคะแนนให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด”

นายक्रमานิตย์ สังข์พุ่ม นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ นายสิงหนอน ดินาง นายกลมศักดิ์ ลีวเกาะ นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม นายพิเชษฐ เชื้อเมืองพาน นายจิรายุ ห่วงทรัพย์ นายชลงาน ศรีแก้ว นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์ นายชวลิต วิชยสุทธิ์ นายสงวน พงษ์มณี พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง นายประเสริฐ จันทรรวงทอง และนายนิรมิต สุจारी ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๓ ให้ตงษตรรทวทททให้หีบที่خبัตรออกเสียงและขั้บที่خبัตรเลือกตั้ง

ให้หีบที่خبัตรออกเสียงให้กระทำให้วิธีการลงคะแนนด้วยบัตรออกเสียง หรือลงคะแนนออกเสียงโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือโดยผ่านระบบอินเทอร์เน็ตก็ได้ หากคณะกรรมการ เห็นว่าการลงคะแนนออกเสียงด้วยวิธีการนั้นสามารถป้องกันการทุจริตในการออกเสียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียงและมีค่าใช้จ่ายที่คุ้มค่า และอาจใช้หลายวิธีดังกล่าวข้างต้นรวมกันก็ได้ แต่ต้องเป็นการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

ที่خبัตรออกเสียงให้มีสิทธิลงคะแนนล่วงหน้าเพื่อขั้บที่خبัตรเลือกตั้ง

การออกเสียงลงคะแนนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ในบัตรเลือกตั้งทั่วไป ครั้งสุดท้ายของวันออกเสียง

ให้คณะกรรมการจัดให้มีหีบบัตรออกเสียงและวิธีการออกเสียงประชาชนที่

ตงษตรรทวทททท หรือเครื่องออกเสียงลงคะแนนกรณีมีการลงคะแนนโดยเครื่องออกเสียงลงคะแนน และบัตรออกเสียงให้เพียงพอตามความจำเป็นเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง

ลักษณะและขนาดของหีบบัตรออกเสียง เครื่องออกเสียงลงคะแนน บัตรออกเสียง

และวิธีการลงคะแนนให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด”

คณะกรรมการธิการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓๔

มีการแก้ไข

มาตรา ๓๕

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น

นายขจิตร์ ชัยนิคม และนายนิยม เวชกามา (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๕ ในวันออกเสียง ให้เปิดการลงคะแนนออกเสียง ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๗.๑๕.๓๐ นาฬิกา”

มาตรา ๓๖

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๓๗

มีการแก้ไข

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายขจิตร์ ชัยนิคม รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล และนายนิยม เวชกามา (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๗ กรณีการออกเสียงที่วาระอาณาจักร ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งอยู่นอกเขต จังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวัน นับถึงวันออกเสียง จะไปลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่อยู่นอกเขตออกเสียงก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด”

นายณัฐพงษ์ เรืองปัญญาวุฒิ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๗ ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งอยู่นอกเขตจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง จะไปลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่อยู่นอกเขตออกเสียงก็ได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักรจะขอลงทะเบียนเพื่อใช้สิทธิออกเสียง ประชามติเฉพาะในครั้งนั้น ณ ประเทศที่ตนมีถิ่นที่อยู่ก็ได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่มีผู้ลงทะเบียนตามวรรคสองเพื่อขอใช้สิทธิออกเสียงประชามติในประเทศใด ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายจัดให้มีการออกเสียงลงคะแนนในประเทศนั้น โดยอาจจัดให้มีสถานที่ออกเสียงลงคะแนน หรือให้มีวิธีการออกเสียงลงคะแนนอื่นใดตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ที่มีใช้เป็นการจัดให้มีสถานที่ออกเสียงลงคะแนนก็ได้ ทั้งนี้ ให้พิจารณาตามความเหมาะสม ของประเทศนั้น และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

เมื่อผู้มีสิทธิออกเสียงขอใช้สิทธิออกเสียงตามวรรคหนึ่งและวรรคสองแล้ว ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามตินั้น หมาดสิทธิออกเสียงลงคะแนนในหน่วยออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงนั้น”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

นายครุมานิตย์ สังข์พุ่ม นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ นายสิงหนภณ ดินาง นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม นายพิเชษฐ์ เชื้อเมืองพาน นายจิรายุ ห่วงทรัพย์ นายชลงาน ศรีแก้ว นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์ นายชวลิต วิชยสุทธิ์ นายสงวน พงษ์มณี นายประเสริฐ จันทรวงทอง และนายนิรมิต สุจारी ขอแปรญัตติ แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๓๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๗ กรณีการออกเสียงทั่วราชอาณาจักร ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งอยู่นอกเขตจังหวัด ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง จะไปลงคะแนนออกเสียง ในหน่วยออกเสียงที่อยู่นอกเขตออกเสียงก็ได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่คณะกรรมการกำหนด”

คณะกรรมการธิการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

นายธีรวัชชัย พันธมาศ ขอแปรญัตติ โดยขอให้เพิ่มเติมความเป็นมาตรา ๓๗ ววรรคสอง ววรรคสาม และวรรคสี่ ดังนี้

“ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักรจะขอลงทะเบียนเพื่อใช้สิทธิออกเสียง ประชามติเฉพาะในครั้งนั้น ณ ประเทศที่ตนมีถิ่นที่อยู่ก็ได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ กำหนด

ในกรณีที่มีผู้ลงทะเบียนตามวรรคสองเพื่อขอใช้สิทธิออกเสียงประชามติในประเทศใด ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายจัดให้มีการออกเสียงลงคะแนนในประเทศนั้น โดยอาจจัดให้มีสถานที่ออกเสียงลงคะแนน หรือให้มีวิธีการออกเสียงลงคะแนนอื่นใดตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ที่มีใช้ เป็นการจัดให้มีสถานที่ออกเสียงลงคะแนนก็ได้ ทั้งนี้ ให้พิจารณาตามความเหมาะสมของประเทศนั้น และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

เมื่อผู้มีสิทธิออกเสียงขอใช้สิทธิออกเสียงตามวรรคหนึ่งและวรรคสองแล้ว ให้ผู้มีสิทธิ ออกเสียงประชามตินั้น หมดสิทธิออกเสียงลงคะแนนในหน่วยออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิ ออกเสียงของหน่วยออกเสียงนั้น”

คณะกรรมการธิการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ และพันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความ ในมาตรา ๓๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๓๗ กรณีการออกเสียงทั่วราชอาณาจักร ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งอยู่นอกเขตจังหวัด ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง จะไปลงคะแนนออกเสียง ในหน่วยออกเสียงที่อยู่นอกเขตออกเสียงก็ได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่คณะกรรมการกำหนด”

คณะกรรมการธิการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๓๘

มีการแก้ไข

มาตรา ๓๙

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๐

มีการแก้ไข

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น

นายจิตร ชัยนิคม และนายนิยม เวชกามา (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง เป็นดังนี้

“มาตรา ๔๐ ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายจัดให้มีการอำนวยความสะดวกในการออกเสียงประชามติของผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งเป็นคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการออกเสียงประชามติภายใต้การกำกับดูแล ของคณะกรรมการประจำหน่วย การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้บุคคลนั้นได้ลงคะแนน ออกเสียงด้วยตนเอง เว้นแต่ลักษณะทางกายภาพทำให้คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ ไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรออกเสียงได้ ให้บุคคลอื่นที่คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ ไว้วางใจหรือที่ทรงศรัทธาเป็นผู้กระทำการแทนโดยความยินยอมและเป็นไปตามเจตนา ของคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุนั้น ทั้งนี้ ให้ถือเป็นการลงคะแนนออกเสียงโดยตรง และลับ”

นายมนต์ชัย บุญตัน ขอแปรญัตติแก้ไขความในมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง เป็นดังนี้

“มาตรา ๔๐ ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายจัดให้มีการอำนวยความสะดวกในการออกเสียงประชามติของผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งเป็นคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการออกเสียงประชามติภายใต้การกำกับดูแล ของคณะกรรมการประจำหน่วย การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้บุคคลนั้นได้ลงคะแนน ออกเสียงด้วยตนเอง เว้นแต่ลักษณะทางกายภาพทำให้คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ ไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรออกเสียงได้ ให้บุคคลอื่นหรือที่ทรงศรัทธา เป็นผู้กระทำการแทนโดยความยินยอมและเป็นไปตามเจตนาของคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุนั้น ทั้งนี้ ให้ถือเป็นการลงคะแนนออกเสียงโดยตรงและลับ”

คณะกรรมการเห็นด้วยกับผู้แปรญัตติ

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๔๑

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๒

มีการแก้ไข

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็น

นายจิตร ชัยนิคม นายนิยม เวชกามา และรองศาสตราจารย์สมชัย ศรีสุทธิยากร (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขความในมาตรา ๔๒ วรรคสี่ เป็นดังนี้

“ให้คณะกรรมการกำหนดวันลงคะแนนออกเสียงใหม่สำหรับหน่วยออกเสียงนั้นโดยเร็ว เว้นแต่คณะกรรมการเห็นว่ามีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงนั้นไม่เปลี่ยนแปลงผลของการออกเสียงประชามติ คณะกรรมการจะไม่สั่งให้มีบัตรลงคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นก็ได้”

นางพรรณสิริ กุลนาถศิริ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความ
ในมาตรา ๔๒ วรรคสี่ เป็นดังนี้

“ให้คณะกรรมการกำหนดวันลงคะแนนออกเสียงใหม่สำหรับหน่วยออกเสียงนั้นโดยเร็ว
เว้นแต่คณะกรรมการเห็นว่าส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของผู้มีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงนั้นไม่ประสงค์จะลงคะแนนลงประชามติ
หรือมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นเพื่อประโยชน์แห่งความสุจริตและเที่ยงธรรมในการออกเสียงโดยเร็ว”

ส่วนที่ ๒ การลงคะแนนออกเสียงทางไปรษณีย์	คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่
มาตรา ๔๒/๑	คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่
มาตรา ๔๒/๒	คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่
ส่วนที่ ๓ การลงคะแนนออกเสียง โดยเครื่องลงคะแนนออกเสียงอิเล็กทรอนิกส์ หรือทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือโดยวิธีอื่น	คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่
มาตรา ๔๒/๓	คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่
มาตรา ๔๒/๔	คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่
มาตรา ๔๒/๕	คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่
มาตรา ๔๒/๖	คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่
ส่วนที่ ๔ การลงคะแนนออกเสียงนอกราชอาณาจักร	คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่
มาตรา ๔๒/๗	คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่
มาตรา ๔๒/๘	คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่
มาตรา ๔๒/๙	คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่
มาตรา ๔๒/๑๐	คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่
มาตรา ๔๒/๑๑	คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

ส่วนที่ ๕ การนับคะแนนออกเสียง

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

มาตรา ๔๓

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๔

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๕

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๖

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๗

มีการแก้ไข

มาตรา ๔๘

มีการแก้ไข

มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

พลตำรวจตรี สุพิศาล ภักดีนฤนาถ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๔๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔๘ เมื่อนับคะแนนออกเสียงเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วย

นำบัตรออกเสียงของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงทั้งหมดใส่ไว้ในหีบบัตรออกเสียงพร้อมทั้งรายงาน

ผลการนับคะแนนออกเสียง แล้วปิดหีบบัตรออกเสียง นำผลการนับคะแนนเสียงติดประกาศไว้ให้ประชาชน

ทราบทั่วกัน ณ ที่ออกเสียง จนครบเจ็ดวัน จัดส่งไปให้คณะกรรมการประจำเขตตามวิธีการที่คณะกรรมการ

กำหนด รวมทั้งการจัดส่งผลการนับคะแนนออกเสียงทางระบบออนไลน์อีกส่วนหนึ่งด้วย”

คณะกรรมการการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๔๙

มีการแก้ไข

มาตรา ๕๐

มีการแก้ไข

มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

พลตำรวจตรี สุพิศาล ภักดีนฤนาถ ขอแปรญัตติ โดยขอให้เพิ่มความเป็นมาตรา ๕๐

วรรคสี่ ดังนี้

“คณะกรรมการต้องจัดการสอบสวนข้อเท็จจริงให้ปรากฏชัดเจนถึงสาเหตุที่เกิดขึ้น

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง แล้วรายงานพร้อมประกาศให้ประชาชนทราบทั่วกัน ภายในสามสิบวัน

นับแต่วันที่คณะกรรมการได้รับรายงาน”

คณะกรรมการการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๕๐/๑

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

หมวด ๗ การประกาศผลการออกเสียงประชามติ

มีการแก้ไข

มาตรา ๕๑

มีการแก้ไข

มาตรา ๕๒

มีการแก้ไข

มาตรา ๕๓

มีการแก้ไข

นายक्रमานิตย์ สังข์พุ่ม นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ นายสิงหนภณ ตีนาง นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม นายพิเชษฐ์ เชื้อเมืองพาน นายจิรายุ ห่วงทรัพย์ นายชลน่าน ศรีแก้ว นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์ นายชวลิต วิชยสุทธิ์ นายสงวน พงษ์มณี พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง นายประเสริฐ จันทรวงทอง และนายนิรมิต สุจารี ขอแปรญัตติแก้ไขความในมาตรา ๕๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๓ ในกรณีที่การออกเสียง**ประชามติ**หรือการนับคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงใดไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากมีเหตุตามมาตรา ๔๒ หรือมาตรา ๕๐ หรือปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงไม่ตรงกับจำนวนบัตรออกเสียงที่ใช้ลงคะแนนออกเสียงตามมาตรา ๔๙ หรือมีการคัดค้านการออกเสียง**ประชามติ**ตามมาตรา ๕๔ และคณะกรรมการเห็นว่ากรณีดังกล่าวไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียง**ประชามติ** ให้คณะกรรมการดำเนินการตามมาตรา ๕๒”

คณะกรรมการธิการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

หมวด ๘ การคัดค้านการออกเสียงประชามติ

มีการแก้ไข

มาตรา ๕๔

มีการแก้ไข

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น

นายชจิตร์ ชัยนิคม และนายนิยม เวชกามา (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็นโดยขอให้แก้ไขความในมาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๔ เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการว่าการออกเสียง**ประชามติ**ในทุกหน่วยออกเสียงหรือบางหน่วยออกเสียงมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ไม่ว่าจะมิผู้ร้องเรียนหรือคัดค้านหรือไม่ ให้คณะกรรมการดำเนินการไต่สวนและวินิจฉัยโดยเร็ว และในกรณีที่เห็นว่าการออกเสียง**ประชามติ**มิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้มีการออกเสียง**ประชามติ**ใหม่หรือนับคะแนนออกเสียงใหม่ในทุกหน่วยออกเสียงหรือบางหน่วยออกเสียงก็ได้ แต่ต้องดำเนินการให้มีขึ้นไม่ช้ากว่าสามสิบวันนับแต่วันออกเสียง แต่ในกรณีที่การออกเสียง**ประชามติ**ใหม่หรือการนับคะแนนออกเสียงใหม่จะไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียง**ประชามติ** **คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ**ไม่ให้มีการออกเสียง**ประชามติ**ใหม่หรือนับคะแนนออกเสียงใหม่**ก็ได้** แต่ต้องประกาศให้ประชาชนทราบถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำและเหตุผลที่ไม่ให้มีการออกเสียง**ประชามติ**ใหม่หรือนับคะแนนออกเสียงใหม่”

นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติม
ความในมาตรา ๕๔ วรรคสอง เป็นดังนี้

“ผู้มีสิทธิออกเสียงจำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบคนที่ไปใช้สิทธิออกเสียง
ในหน่วยออกเสียงใดเห็นว่ามีกรณีตามวรรคหนึ่งในหน่วยออกเสียงที่ตนมีสิทธิออกเสียงนั้น มีสิทธิ
ยื่นคำคัดค้านต่อคณะกรรมการโดยมีรายละเอียดแห่งพฤติการณ์หรือหลักฐานพอสมควรที่แสดงให้เห็น
ว่าการออกเสียงประชามตินั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่
การลงคะแนนออกเสียงประชามติสิ้นสุดลง”

รองศาสตราจารย์สมชัย ศรีสุทธิยากร (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น
โดยขอให้แก้ไขความในมาตรา ๕๔ วรรคสอง เป็นดังนี้

“ผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงใดเห็นว่ามีกรณีตามวรรคหนึ่งในหน่วยออกเสียง
ที่ตนมีสิทธิออกเสียง มีสิทธิยื่นคำคัดค้านต่อคณะกรรมการโดยมีรายละเอียดแห่งพฤติการณ์
หรือหลักฐานพอสมควรที่แสดงให้เห็นว่าการออกเสียงประชามตินั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม
ภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่การลงคะแนนออกเสียงประชามติสิ้นสุดลง”

นายक्रमานิตย์ สังข์พุ่ม นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ นายสิงหนอน ดิษฐ นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ
นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม นายพิเชษฐ์ เชื้อเมืองพาน นายจिरายู ห่วงทรัพย์ นายชลน่าน ศรีแก้ว นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์
นายชวลิต วิชยสุทธิ์ นายสงวน พงษ์มณี พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง นายประเสริฐ จันทรรวงทอง และนายนิรมิต สุจารี
ขอแปรญัตติแก้ไขความในมาตรา ๕๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๔ เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการว่าการออกเสียงประชามติ
ในทุกหน่วยออกเสียงหรือบางหน่วยออกเสียงมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ไม่ว่าจะ
ผู้ร้องเรียนหรือคัดค้านหรือไม่ ให้คณะกรรมการดำเนินการไต่สวนและวินิจฉัยโดยเร็ว และในกรณีที่
เห็นว่าการออกเสียงประชามติมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการมีอำนาจ
สั่งให้มีการออกเสียงประชามติใหม่หรือนับคะแนนออกเสียงใหม่ในทุกหน่วยออกเสียง
หรือบางหน่วยออกเสียงก็ได้ แต่ต้องดำเนินการให้มีขึ้นไม่ช้ากว่าสามสิบวันนับแต่วันออกเสียง
แต่ในกรณีที่การออกเสียงประชามติใหม่หรือการนับคะแนนออกเสียงใหม่จะไม่เปลี่ยนแปลง
ผลการออกเสียงประชามติ คณะกรรมการจะมีมติไม่ให้มีการออกเสียงประชามติใหม่หรือนับคะแนน
ออกเสียงใหม่ก็ได้ แต่ต้องประกาศให้ประชาชนทราบถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำและเหตุผลที่ไม่ให้
มีการออกเสียงประชามติใหม่หรือนับคะแนนออกเสียงใหม่

ผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงใดเห็นว่ามีกรณีตามวรรคหนึ่งในหน่วยออกเสียง
ที่ตนมีสิทธิออกเสียง มีสิทธิยื่นคำคัดค้านต่อคณะกรรมการโดยมีรายละเอียดแห่งพฤติการณ์
หรือหลักฐานพอสมควรที่แสดงให้เห็นว่าการออกเสียงประชามตินั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม
ภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่การลงคะแนนออกเสียงประชามติสิ้นสุดลง

วิธีการยื่นคำคัดค้านและวิธีการพิจารณาตามวรรคสองให้เป็นไปตามระเบียบ
ที่คณะกรรมการกำหนด คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่ยุติ

ในระหว่างที่มีการดำเนินการออกเสียง**ประชชนตติ**ใหม่หรือนับคะแนนออกเสียงใหม่ตามวรรคหนึ่ง ให้รอการประกาศผลการออกเสียง**ประชชนตติ**ไว้ก่อนจนกว่าจะรู้ผลการออกเสียง**ประชชนตติ**ใหม่หรือการนับคะแนนออกเสียงใหม่ดังกล่าว”

คณะกรรมการการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

หมวด ๙ ความผิดและบทกำหนดโทษ

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕๕

มีการแก้ไข

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายจิตร ชัยนิคม และนายนิยม เวชกามา (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น

โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๕๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๕ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ**ซึ่งมีหน้าที่หรือได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ที่ตวงพระราชบัญญัตินี้** ใช้ตำแหน่งหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้การออกเสียง**ประชชนตติ**ไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม

การใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายตามวรรคหนึ่ง มิให้หมายความรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติที่พึงต้องปฏิบัติในตำแหน่งหน้าที่หรือตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น หรือการแนะนำหรือช่วยเหลือในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงโดยมิได้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่แม้ว่าการกระทำนั้นจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดก็ตาม

ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นยุติหรือระงับการกระทำใดที่เห็นว่าอาจทำให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมได้

ผู้ใดฝ่าฝืนวรรคหนึ่งต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึง**สิบสามปี** และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี”

รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล และนางสาวธีรรัตน์ สำเร็จวานิชย์ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๕๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๕ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ**ซึ่งมีหน้าที่หรือได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ที่ตวงพระราชบัญญัตินี้** ใช้ตำแหน่งหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้การออกเสียง**ประชชนตติ**ไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม

การใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายตามวรรคหนึ่ง มิให้หมายความรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติที่พึงต้องปฏิบัติในตำแหน่งหน้าที่หรือตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น หรือการแนะนำหรือช่วยเหลือในการดำเนินการ

ที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงโดยมิได้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่แม้ว่าการกระทำนั้นจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดก็ตาม

ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นยุติหรือระงับการกระทำใดที่เห็นว่าอาจทำให้การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมได้

ผู้ใดฝ่าฝืนวรรคหนึ่งต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี”

นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขความในมาตรา ๕๕ วรรคหนึ่ง เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๕ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีหน้าที่หรือได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ใช้ตำแหน่งหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้การออกเสียงประชาชนไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม”

นายณัฐวุฒิ บัวประทุม (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๕๕ วรรคหนึ่ง เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๕ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีหน้าที่หรือได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ใช้ตำแหน่งหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ หรือวางตนไม่เป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้การออกเสียงประชาชนไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม”

นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๕๕ วรรคหนึ่ง เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๕ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีหน้าที่หรือได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือผู้บังคับบัญชาซึ่งใช้หน้าที่หรืออำนาจทั้งทางตรงทางอ้อมต่อบุคคลที่ได้รับมอบหมาย ใช้ตำแหน่งหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้การออกเสียงประชาชนไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม”

รองศาสตราจารย์สมชัย ศรีสุทธิยากร และนางพรรณสิริ กุลนาถศิริ (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๕๕ วรรคหนึ่ง เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๕ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีหน้าที่หรือได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ใช้ตำแหน่งหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้การออกเสียงประชาชนไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม”

มีกรรมวิธีการขอสงวนความเห็นเพิ่มมาตรา ๕๕/๑

รองศาสตราจารย์ชูศักดิ์ ศิรินิล (กรรมวิธีการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้เพิ่มความ
ความเป็นมาตรา ๕๕/๑ ดังนี้

“มาตรา ๕๕/๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นมีกำหนดสิบปี”

พลตำรวจตรี สุพิศาล ภักดีนฤนาถ ขอแปรญัตติ โดยขอให้เพิ่มความ
วรรคสาม ดังนี้

“ผู้ใดเป็นคณะกรรมการ กรรมการ เลขาธิการ ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการออกเสียง
ประจำเขตออกเสียง คณะกรรมการประจำเขต กรรมการประจำเขต ได้กระทำการโดยทุจริต ในนโยบาย
หรือมีมติใด ๆ ที่ขัดต่อบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้และรัฐธรรมนูญอันเกี่ยวข้องกับสิทธิและเสรีภาพ
ของปวงชนชาวไทย จะต้องได้รับโทษ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของวรรคสอง
ตลอดจนไม่สามารถเข้าดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระต่าง ๆ เป็นเวลาสิบปีอีกส่วนหนึ่ง”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

นายक्रमานิตย์ สังข์พุ่ม นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ นายสิงหนภณ ดีนาง นายอุบลศักดิ์
บัวหลวงงาม นายพิเชษฐ์ เชื้อเมืองพาน นายจिराय ห่วงทรัพย์ นายชลน่าน ศรีแก้ว นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์
นายชวลิต วิชยสุทธิ์ นายสงวน พงษ์มณี นายประเสริฐ จันทรรวงทอง และนายนิรมิต สุจารี ขอแปรญัตติ
แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๕๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๕ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีหน้าที่หรือได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ
หน้าที่ที่ตมพระราชบัญญัตินี้ ใช้ตำแหน่งหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่
โดยมิชอบ หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้การออกเสียงประชามติไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือ
เที่ยงธรรม

การใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายตามวรรคหนึ่ง มิให้
หมายความรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติที่พึงต้องปฏิบัติในตำแหน่งหน้าที่หรือตามหน้าที่
ที่ได้รับมอบหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น หรือการแนะนำหรือช่วยเหลือในการดำเนินการ
ที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงโดยมิได้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่แม้ว่าการกระทำนั้นจะเป็นคุณหรือเป็นโทษ
แก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดก็ตาม

ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง
ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นยุติหรือระงับการกระทำใดที่เห็นว่าอาจทำให้
การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมได้

ผู้ใดฝ่าฝืนวรรคหนึ่งต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบสามปี และปรับตั้งแต่
สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

นายกมลศักดิ์ สีวาเมาะ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๕๕ เป็นดังนี้
“มาตรา ๕๕ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีหน้าที่หรือได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ
หน้าที่ที่ตวงพรพรราชบัญญัตินี้ ใช้ตำแหน่งหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่
โดยมิชอบ หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้การออกเสียงประชามติไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือ
เที่ยงธรรม

การใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายตามวรรคหนึ่ง มิให้
หมายความรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติที่พึงต้องปฏิบัติในตำแหน่งหน้าที่หรือตามหน้าที่
ที่ได้รับมอบหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น หรือการแนะนำหรือช่วยเหลือในการดำเนินการ
ที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงโดยมิได้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่แม้ว่าการกระทำนั้นจะเป็นคุณหรือเป็นโทษ
แก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดก็ตาม

ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง
ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นยุติหรือระงับการกระทำใดที่เห็นว่าอาจทำให้
การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมได้

ผู้ใดฝ่าฝืนวรรคหนึ่งต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบสามปี และปรับตั้งแต่
สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี”

คณะกรรมการการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๕๕ เป็นดังนี้
“มาตรา ๕๕ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีหน้าที่หรือได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ
หน้าที่ที่ตวงพรพรราชบัญญัตินี้ ใช้ตำแหน่งหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่
โดยมิชอบ หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้การออกเสียงประชามติไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือ
เที่ยงธรรม

การใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยกฎหมายตามวรรคหนึ่ง มิให้
หมายความรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติที่พึงต้องปฏิบัติในตำแหน่งหน้าที่หรือตามหน้าที่
ที่ได้รับมอบหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น หรือการแนะนำหรือช่วยเหลือในการดำเนินการที่
เกี่ยวข้องกับการออกเสียงโดยมิได้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่แม้ว่าการกระทำนั้นจะเป็นคุณ
หรือเป็นโทษแก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดก็ตาม

ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง
ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นยุติหรือระงับการกระทำใดที่เห็นว่าอาจทำให้
การออกเสียงไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมได้

ผู้ใดฝ่าฝืนวรรคหนึ่งต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบสามปี และปรับตั้งแต่
สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี”

คณะกรรมการการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๕๖

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๕๖ ววรรคหนึ่ง เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๖ ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ กรรมการ เลขาธิการ ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงของพรรคการเมือง คณะกรรมาธิการพรรคการเมือง คณะกรรมการพรรคการเมือง คณะกรรมการพรรคการเมือง เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง คณะอนุกรรมการ อนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้ง ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

นายจิตร ชัยนิคม นายนิยม เวชกามา และรองศาสตราจารย์สมชัย ศรีสุทธิยากร (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๕๖ ววรรคสอง เป็นดังนี้

“ถ้าการขัดขวางการปฏิบัติงานตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี”

พลตำรวจตรี สุพิศาล ภักดีนฤนาถ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๕๖ ววรรคสอง เป็นดังนี้

“ถ้าพรรคขัดขวางการปฏิบัติงานตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำโดยสุจริต ตามสิทธิและเสรีภาพอันบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ไม่ต้องรับผิด แต่ถ้าได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

นายธีรวัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๕๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๖ ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ กรรมการ เลขาธิการ ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง คณะกรรมการประจำเขต กรรมการประจำเขต คณะกรรมการประจำหน่วย กรรมการประจำหน่วย คณะอนุกรรมการ อนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีสามเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการขัดขวางการปฏิบัติงานตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหกเดือน หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๕๗

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๕๘

มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายชจิตร์ ชัยนิคม และนายนิยม เวชกามา (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น

โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๕๘ วรรคสอง เป็นดังนี้

“ถ้าผู้กระทำตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานหรือเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการ ออกเสียง ประชามติ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึง สิบสามปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาท ถึงสองแสนบาท”

นายक्रमานิตย์ สังข์พุ่ม นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ นายสิงหนคน ดินาง นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม นายพิเชษฐ์ เชื้อเมืองพาน นายจิรายุ ห่วงทรัพย์ นายชลงาน ศรีแก้ว นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์ นายชวลิต วิชยสุทธิ์ นายสงวน พงษ์มณี พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง นายประเสริฐ จันทรรวงทอง และนายนิรมิต สุจारी ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๕๘ วรรคสอง เป็นดังนี้

“ถ้าผู้กระทำตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานหรือเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการ ออกเสียง ประชามติ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึง สิบสามปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

นายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๕๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๘ ผู้ใดทำลายบัตรออกเสียงโดยไม่มีอำนาจกระทำได้หรือจงใจกระทำ ด้วยประการใด ๆ ให้บัตรออกเสียงชำรุดหรือเสียหาย หรือกระทำด้วยประการใดแก่บัตรเสีย ให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน หนึ่งปีสามเดือน และปรับไม่เกิน สองหมื่น หกพันบาท

ถ้าผู้กระทำตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานหรือเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการ ออกเสียงประชามติ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึง สิบสามปี และปรับตั้งแต่ สองหมื่น หกพันบาท ถึง สองแสน หกหมื่นบาท”

คณะกรรมการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๕๘/๑

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

มาตรา ๕๙

มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายณัฐวุฒิ บัวประทุม (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติม

ความในมาตรา ๕๙ (๙) เป็นดังนี้

“(๙) ก่อความวุ่นวายขึ้นในที่ออกเสียง หรือกระทำที่ควรได้ อันเป็นทวรษบทชน หรือจนเป็นอุปสรรคแก่การออกเสียงประชามติ”

นายจิตร ชัยนิคม และนายนิยม เวชกามา (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น
โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๕๙ วรรคสอง เป็นดังนี้

“ผู้กระทำได้ตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าหนึ่งปี
หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และผู้กระทำได้ตาม (๗) (๘) หรือ (๙)
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบสามปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท”

นายक्रमานิตย์ สังข์พุ่ม นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ นายสิงหนรณ์ ตีนาถ นายกมลศักดิ์ ลีวาณะ
นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม นายพิเชษฐ์ เชื้อเมืองพาน นายจิรายุ ห่วงทรัพย์ นายชลงาน ศรีแก้ว นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์
นายชวลิต วิชยสุทธิ์ นายสงวน พงษ์มณี พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง นายประเสริฐ จันทรรวงทอง และนายนิรมิต สุจารี
ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๕๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๙ ผู้ใดกระทำการในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียง ดังต่อไปนี้

- (๑) ออกเสียงหรือพยายามออกเสียงประชามติ โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิ
ออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้น
- (๒) ใช้บัตรอื่นที่มีใช้บัตรออกเสียงมาออกเสียงประชามติ
- (๓) นำบัตรออกเสียงออกไปจากที่ออกเสียง
- (๔) นำบัตรออกเสียงที่ลงคะแนนออกเสียงแล้วแสดงต่อผู้อื่นเพื่อให้ผู้อื่นทราบว่า
ได้ออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียงโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย
- (๕) ทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตโดยวิธีใดไว้ที่บัตรออกเสียงเพื่อให้ผู้อื่นรู้ว่า
เป็นบัตรออกเสียงของตน หรือใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใดบันทึกภาพบัตรออกเสียงที่ตนได้ลงคะแนน
ออกเสียงแล้ว

(๖) ชัดคำสั่งกรรมการประจำหน่วยที่ส่งให้ออกไปจากที่ออกเสียงเพราะเหตุที่ผู้นั้น
ขัดขวางการออกเสียงประชามติตามมาตรา ๒๖

(๗) นำบัตรออกเสียงใส่ในหีบบัตรออกเสียงโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย
หรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง เพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตนออกเสียงโดยผิดไปจาก
ความจริง หรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรออกเสียงเพิ่มขึ้นจากความจริง

(๘) กระทำการโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียง
สามารถใช้สิทธิได้ หรือขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไป ณ ที่ออกเสียง
หรือเข้าไป ณ ที่ออกเสียงหรือมิให้ไปถึง ณ ที่ดังกล่าว ภายในกำหนดเวลาที่จะออกเสียงประชามติ

(๙) ก่อความวุ่นวายขึ้นในที่ออกเสียง หรือกระทำการใดอันเป็นการรบกวน
หรือเป็นอุปสรรคแก่การออกเสียงประชามติ

ผู้กระทำได้ตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าหนึ่งปี
หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และผู้กระทำได้ตาม (๗) (๘) หรือ (๙)
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบสามปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท”

คณะกรรมการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

นายธีรรัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๕๙ เป็นดังนี้
“มาตรา ๕๙ ผู้ใดกระทำการในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียง ดังต่อไปนี้

(๑) ออกเสียงหรือพยายามออกเสียงประชามติ โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้น

(๒) ใช้บัตรอื่นที่มีใช้บัตรออกเสียงมาออกเสียงประชามติ

(๓) นำบัตรออกเสียงออกไปจากที่ออกเสียง

(๔) นำบัตรออกเสียงที่ลงคะแนนออกเสียงแล้วแสดงต่อผู้อื่นเพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าได้ออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียงโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๕) ทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตโดยวิธีใดไว้ที่บัตรออกเสียงเพื่อให้ผู้อื่นรู้ว่าเป็นบัตรออกเสียงของตน หรือใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใดบันทึกภาพบัตรออกเสียงที่ตนได้ลงคะแนนออกเสียงแล้ว

(๖) ชัดคำสั่งกรรมการประจำหน่วยที่สั่งให้ออกไปจากที่ออกเสียงเพราะเหตุที่ผู้นั้นขัดขวางการออกเสียงประชามติตามมาตรา ๒๖

(๗) นำบัตรออกเสียงใส่ในหีบบัตรออกเสียงโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายหรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง เพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตนออกเสียงโดยผิดไปจากความจริง หรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรออกเสียงเพิ่มขึ้นจากความจริง

(๘) กระทำการโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถใช้สิทธิได้ หรือขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไป ณ ที่ออกเสียงหรือเข้าไป ณ ที่ออกเสียงหรือมิให้ไปถึง ณ ที่ดังกล่าว ภายในกำหนดเวลาที่จะออกเสียงประชามติ

(๙) ที่ขัดขวางผู้ลงคะแนนในที่ออกเสียง หรือที่ระงับที่ลงคะแนนเป็นที่รวบรวมคะแนนหรือเป็นอุปสรรคแก่ที่รวบรวมคะแนนประชามติ

ผู้กระทำตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าสองปีหรือปรับตั้งแต่สองหมื่นหกพันบาทถึงหนึ่งแสนสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และผู้กระทำตาม (๗) หรือ (๘) **หรือ (๙)** ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบสามปี และปรับไม่เกินสองแสนหกหมื่นบาท”

คณะกรรมการการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๖๐

มีการแก้ไข

มีกรรมการการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายจิตร ชัยนิคม และนายนิยม เวชกามา (กรรมการ) ขอสงวนความเห็นโดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๖๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๐ ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

(๑) ที่ขัดขวางผู้ลงคะแนนกระทำการขัดขวางเพื่อให้การออกเสียงประชามติไม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

การจัดกิจกรรมหรือรณรงค์ในการออกเสียงไม่ให้ถือว่าเป็นการกระทำตาม (๑)

(๒) ให้ เสนอให้หรือสัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจะจงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้ สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๓) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม หรือจงใจเพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียง ไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือเพื่อให้สำคัญผิดในวัน เวลา ที่ออกเสียงหรือวิธีการออกเสียง **ประชามติ** หรือเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะออกเสียง **ประชามติ** อันเป็นเท็จ

(๔) เปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพ ทำให้สูญหาย ทำให้ไร้ประโยชน์ นำไป หรือขัดขวางการส่งซึ่งหีบบัตรออกเสียง หรือบัตรออกเสียง **เว้นแต่เป็นบัตรดำเงินบัตร ตมททที่ใส่หรือเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียงที่คณะกรรมการประจำหน่วยได้ จัดทำโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย ตั้งแต่เวลาที่ได้เปิดและปิดหีบบัตรออกเสียงที่ตั้งไว้ เพื่อการลงคะแนนออกเสียง หรือภายหลังที่ได้ปิดหีบบัตรออกเสียงนั้นเพื่อรักษาไว้เมื่อการออกเสียง ได้เสร็จสิ้นแล้ว**

(๕) เล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนันชั้นต่อใด ๆ อันมีผลเป็นการจงใจให้ ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๖) เรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเอง หรือผู้อื่นเพื่อจะไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๗) ขाय จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขตออกเสียงระหว่างเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันก่อนวันออกเสียงหนึ่งวันจนถึงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันออกเสียง

ผู้ใดกระทำตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน **สิบสามปี** และปรับ ไม่เกินสองแสนบาท และผู้กระทำตาม (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่ สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ศาลอาจสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนด ไม่เกิน **ห้า** **หนึ่งปี** ด้วยก็ได้

ผู้ใดกระทำตาม (๗) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกิน หนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนตาม (๖) เป็นผู้รับหรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์ อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ถ้าได้แจ้งถึงการกระทำดังกล่าวต่อคณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการ มอบหมายก่อนหรือในวันออกเสียง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษและไม่ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง”

นายธัญวัจน์ กมลวงศ์วัฒน์ และนายวาโย อัครรุ่งเรือง (กรรมาธิการ) ขอสงวน ความเห็น โดยขอให้ตัดมาตรา ๖๐ (๔/๑) ที่คณะกรรมการฯ เพิ่มขึ้นใหม่ ออกทั้งอนุมาตรา

นายมณฑิธร บุญตัน ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๖๐ (๓) เป็นดังนี้

“(๓) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ **หรือ** ใช้อิทธิพลคุกคาม **หรือ** **ขู่** **โดยทุจริต** เพื่อให้ผู้มีสิทธิ ออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือเพื่อให้สำคัญผิดในวัน เวลา ที่ออกเสียงหรือวิธีการออกเสียงประชามติ หรือเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะออกเสียงประชามติอันเป็นเท็จ”

คณะกรรมการฯ ได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

นายक्रमานิตย์ สังข์พุ่ม นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ นายสิงหนภณ ตีนาง นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม นายพิเชษฐ์ เชื้อเมืองพาน นายจิรายุ ห่วงทรัพย์ นายชลน่าน ศรีแก้ว นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์ นายชวลิต วิชยสุทธิ์ นายสงวน พงษ์มณี พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง นายประเสริฐ จันทรรวงทอง และนายนิรมิต สุจารี ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๖๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๐ ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

(๑) ที่ขัดขวางผู้ข่าวชกกระทำการขัดขวางเพื่อให้การออกเสียงประชามติไม่เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

การจัดกิจกรรมหรือรณรงค์ในการออกเสียงไม่ให้ถือว่าเป็นการกระทำตาม (๑)

(๒) ให้ เสนอให้หรือสัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจะจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๓) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม หรือจูงใจเพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือเพื่อให้สำคัญผิดในวัน เวลา ที่ออกเสียงหรือวิธีการออกเสียงประชามติ หรือเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะออกเสียงประชามติอันเป็นเท็จ

(๔) เปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพ ทำให้สูญหาย ทำให้ไร้ประโยชน์ นำไป หรือขัดขวางการส่งซึ่งหีบบัตรออกเสียงหรือบัตรออกเสียง เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๕) เล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนันชั้นต่อใด ๆ อันมีผลเป็นการจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๖) เรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเอง หรือผู้อื่นเพื่อจะไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๗) ขाय จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขตออกเสียงระหว่างเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันก่อนวันออกเสียงหนึ่งวันจนถึงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันออกเสียง

ผู้ใดกระทำตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบสามปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท และผู้กระทำตาม (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ศาลอาจสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดไม่เกินห้าปีด้วยก็ได้

ผู้ใดกระทำตาม (๗) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนตาม (๖) เป็นผู้รับหรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ถ้าได้แจ้งถึงการกระทำดังกล่าวต่อคณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายก่อนหรือในวันออกเสียง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษและไม่ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง”

คณะกรรมการการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

นายธีรวัชชัย พันธุมมาศ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๖๐ เป็นดังนี้
“มาตรา ๖๐ ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้

(๑) ที่ขัดขวางผู้ชุมนุมเพื่อให้เกิดการออกเสียงประชามติไม่เป็นไปตามที่ขัดขวางหรือข่มขู่

(๒) ให้ เสนอให้หรือสัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ทรัพย์สิน

หรือผลประโยชน์อื่นอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด เพื่อจะจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๓) หลอกลวง บังคับ ชูเชิญ ใช้อิทธิพลคุกคาม หรือจูงใจเพื่อให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือเพื่อให้สำคัญผิดในวัน เวลา ที่ออกเสียงหรือวิธีการออกเสียงประชามติ หรือเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะออกเสียงประชามติอันเป็นเท็จ

(๔) เปิด ทำลาย ทำให้เสียหาย ทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพ ทำให้สูญหาย ทำให้ไร้ประโยชน์ นำไป หรือขัดขวางการส่งซึ่งหีบบัตรออกเสียงหรือบัตรออกเสียง เว้นแต่เป็นการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๕) เล่นหรือจัดให้มีการเล่นการพนันขั้นต่อใด ๆ อันมีผลเป็นการจูงใจให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๖) เรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเอง หรือผู้อื่นเพื่อจะไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง หรือออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียง

(๗) ขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิด ในเขตออกเสียงระหว่างเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันก่อนวันออกเสียงหนึ่งวันจนถึงเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา ของวันออกเสียง

ผู้ใดกระทำตาม **(๑)** (๒) (๓) หรือ (๔) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน**สิบสามปี** และปรับไม่เกิน**สองแสน**บาท และผู้กระทำตาม (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน**ห้า**สองปี หรือปรับตั้งแต่**สองหมื่น**บาทถึง**หนึ่งแสนสามหมื่น**บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ศาลอาจสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดไม่เกิน**ห้า**สองปีด้วยก็ได้

ผู้ใดกระทำตาม (๗) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน**หก**หนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกิน**หนึ่งหมื่นสามพัน**บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่ผู้ฝ่าฝืนตาม (๖) เป็นผู้รับหรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ถ้าได้แจ้งถึงการกระทำดังกล่าวต่อคณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายก่อนหรือในวันออกเสียง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษและไม่ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง”

คณะกรรมการการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๖๑

มีการแก้ไข

มีกรรมการขอสงวนความเห็น

นายจิตร ชัยนิคม และนายนิยม เวชกามา (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น

โดยขอให้ตัดมาตรา ๖๑ ออกทั้งมาตรา

นายक्रमานิตย์ สังข์พุ่ม นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ นายสิงหนภณ ตีนาง นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม นายพิเชษฐ เชื้อเมืองพาน นายจิรายุ ห่วงทรัพย์ นายชลน่าน ศรีแก้ว นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์ นายชวลิต วิชยสุทธิ์ นายสงวน พงษ์มณี พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง นายประเสริฐ จันทรรวงทอง และนายนิรมิต สุจारी ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๖๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๑ ห้ามมิให้ผู้ใดจัดยานพาหนะนำผู้มีสิทธิออกเสียงไปยังที่ออกเสียง เพื่อการออกเสียงประชามติหรือนำกลับไปจากที่ออกเสียงโดยไม่ต้องเสียค่าโดยสารยานพาหนะ หรือค่าจ้างซึ่งต้องเสียตามปกติ เว้นแต่เป็นการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่จัดยานพาหนะ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิออกเสียงตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

ผู้ใดฝ่าฝืนวรรคหนึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าหนึ่งปี”

คณะกรรมการธิการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๖๒

มีการแก้ไข

มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

นายธีรวัชชัย พันธุมาศ ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๖๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๒ ผู้ใดเผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติในระหว่างเวลาเจ็ดวันก่อนวันออกเสียงจนถึงสิ้นสุดเวลาออกเสียง ในวันออกเสียง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินห้าสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

คณะกรรมการธิการไม่เห็นด้วย

ผู้แปรญัตติขอสงวน

มาตรา ๖๒/๑

คณะกรรมการธิการเพิ่มขึ้นใหม่

มาตรา ๖๓

มีการแก้ไข

มีกรรมการธิการขอสงวนความเห็น

นายจิตร ชัยนิคม และนายนิยม เวชกามา (กรรมาธิการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๖๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๓ กรรมการประจำหน่วยผู้ใดจงใจนับบัตรออกเสียงหรือคะแนนออกเสียง หรือรวมคะแนนออกเสียงให้ผิดไปจากความจริง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ โดยมีได้มีอำนาจกระทำ โดยชอบด้วยกฎหมายให้บัตรออกเสียงชำรุดหรือเสียหายหรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำการ ด้วยประการใดแก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ หรืออ่านบัตรออกเสียงให้ผิดไปจากความจริง หรือทำรายงานการออกเสียงประชามติไม่ตรงความจริง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบสามปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสี่สิบปี”

นายक्रमานิตย์ สังข์พุ่ม นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ นายสิงหนภณ ตีนาง นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม นายพิเชษฐ เชื้อเมืองพาน นายจิรายุ ห่วงทรัพย์ นายชลน่าน ศรีแก้ว นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์ นายชวลิต วิชยสุทธิ์ นายสงวน พงษ์มณี พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง นายประเสริฐ จันทรรวงทอง และนายนิรมิต สุจารี ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๖๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๓ กรรมการประจำหน่วยผู้ใดจงใจนับัตรออกเสียงหรือคะแนนออกเสียง หรือรวมคะแนนออกเสียงให้ผิดไปจากความจริง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ โดยมีได้มีอำนาจกระทำ โดยชอบด้วยกฎหมายให้บัตรออกเสียงชำรุดหรือเสียหายหรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำการ ด้วยประการใดแก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ หรืออ่านบัตรออกเสียงให้ผิดไปจากความจริง หรือทำรายงานการออกเสียงประชามติไม่ตรงความจริง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบสามปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดยี่สิบปี”

คณะกรรมการการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๖๔

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๕

มีการแก้ไข

นายक्रमานิตย์ สังข์พุ่ม นายประเดิมชัย บุญช่วยเหลือ นายสิงหนภณ ตีนาง นายกมลศักดิ์ ลีวาเมาะ นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม นายพิเชษฐ เชื้อเมืองพาน นายจิรายุ ห่วงทรัพย์ นายชลน่าน ศรีแก้ว นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์ นายชวลิต วิชยสุทธิ์ นายสงวน พงษ์มณี พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง นายประเสริฐ จันทรรวงทอง และนายนิรมิต สุจารี ขอแปรญัตติแก้ไขความในมาตรา ๖๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๕ ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาว่าผู้ใดทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หากคณะกรรมการร้องต่อศาลว่าการกระทำความผิดนั้นเป็นผลให้ต้องมีการออกเสียงประชามติใหม่ ในหน่วยออกเสียงใด ให้ศาลมีคำพิพากษาว่าผู้นั้นต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการออกเสียง ประชามติในหน่วยออกเสียงที่เป็นเหตุให้คณะกรรมการสั่งให้ต้องมีการออกเสียงประชามติใหม่นั้นด้วย โดยให้ศาลสั่งทรัพย์สินของบุคคลที่ผิดใช้สอยที่ตนจะทรงทรัพย์สินของตน”

คณะกรรมการการได้ชี้แจงแล้ว

ผู้แปรญัตติพอใจ

มาตรา ๖๖

มีการแก้ไข

มาตรา ๖๗

คณะกรรมการการเพิ่มขึ้นใหม่

มีกรรมการการขอสงวนความเห็นเพิ่มมาตรา ๖๘

นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน (กรรมการ) ขอสงวนความเห็น โดยขอให้เพิ่มความ เป็นมาตรา ๖๘ ดังนี้

“มาตรา ๖๘ ห้ามมิให้กรรมการ เลขาธิการ ผู้ตรวจการเลือกตั้ง หรือเจ้าพนักงาน ผู้ดำเนินการออกเสียง หลีกเลียงไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำการอื่นใดอันเป็นการ ขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของคณะกรรมการ หรือคำสั่งของ ศาลอันเกี่ยวกับการออกเสียงตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้ใดฝ่าฝืนวรรคหนึ่งต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดยี่สิบปี”

๘. ข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญ

คณะกรรมการวิสามัญได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ตั้งแต่ชื่อร่างพระราชบัญญัติคำปรารภ และพิจารณาตามลำดับมาตราจนจบแล้วเห็นว่า มีข้อสังเกตทำรายการของคณะกรรมการวิสามัญเพื่อให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณา ดังนี้

๘.๑ การที่คณะรัฐมนตรีได้เสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ต่อรัฐสภาโดยแจ้งว่าเป็นกฎหมายปฏิรูปประเทศทางด้านการเมืองตามหมวด ๑๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๘ ซึ่งเป็นผลให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ต้องพิจารณาในรัฐสภาตามมาตรา ๒๗๐ วรรคสอง โดยเหตุดังกล่าว คณะรัฐมนตรีจึงควรระบุเหตุผลและสาระสำคัญตามสมควรที่แสดงให้เห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ก่อให้เกิดการปฏิรูปประเทศทางด้านการเมืองอย่างไร

๘.๒ ด้วยเหตุที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ตราขึ้นเพื่อออกเสียงประชามติตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด การออกเสียงประชามติตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จึงแบ่งเป็น ๒ กรณี คือ การออกเสียงประชามติเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖ (๘) ของรัฐธรรมนูญ และการออกเสียงประชามติตามมติคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๖๖ ของรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะของภาคประชาชน ภาควิชาการ ภาคการเมืองต่าง ๆ ซึ่งเสนอให้กำหนดให้การออกเสียงประชามติกว้างขวางมากยิ่งขึ้น คณะรัฐมนตรีจึงควรให้ความสำคัญและให้มีกระบวนการพิจารณาอย่างเป็นระบบในกรณีที่ภาคประชาชน ภาควิชาการ ภาคการเมืองต่าง ๆ เสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขอให้มีการออกเสียงประชามติตามมาตรา ๑๖๖ ของรัฐธรรมนูญด้วย

๘.๓ หลักการจัดทำประชามติตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ กำหนดให้มีขึ้นเฉพาะเรื่องที่มีความสำคัญระดับประเทศเป็นประการสำคัญ ร่างมาตรา ๑๓ จึงกำหนดหลักเกณฑ์การหาข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติ โดยใช้หลักเกณฑ์สองประการ กล่าวคือ ต้องมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเป็นจำนวนเกินกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิออกเสียง และมีจำนวนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในเรื่องที่จัดทำประชามตินั้น จึงเรียกได้ว่าเป็นการวางข้อกำหนดแบบเสียงข้างมากสองระดับ (Double Majority) เพื่อให้ผลการออกเสียงประชามติเป็นที่ยอมรับ ดังนั้น รัฐบาลและคณะกรรมการการเลือกตั้งควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคส่วนต่าง ๆ เห็นความสำคัญของการไปใช้สิทธิออกเสียงประชามติและไม่กระทำการขัดขวางการออกเสียงประชามติ

๘.๔ คณะกรรมการการเลือกตั้งควรปรับปรุงกระบวนการจัดส่งเอกสารเผยแพร่ข้อมูลในเรื่องที่จัดทำประชามติให้เจ้าบ้านตามร่างมาตรา ๑๔ และร่างมาตรา ๑๕ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรเร่งแก้ไขปัญหาการจัดส่งเอกสารในพื้นที่ชนบทที่ยังมีความล่าช้าหรือตกค้างไม่ถึงเจ้าบ้าน

๘.๕ ในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตามความในมาตรา ๑๖/๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องดำเนินการให้เป็นไปเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพในการจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อการออกเสียงประชามติโดยเสรี เสมอภาค และเท่าเทียมกัน ต้องมีใช้การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการขึ้นเพื่อจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยการจัดทำหลักเกณฑ์ดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งควรจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของภาคส่วนต่าง ๆ ด้วย

๘.๖ คณะกรรมการการเลือกตั้งควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดกิจกรรมรณรงค์ เพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่างการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะออกเสียงประชามติอันเป็นเท็จ ซึ่งเป็นความผิดตามร่างมาตรา ๖๐ (๔/๑) กับการแสดงความคิดเห็นหรือทัศนคติทั่วไป ซึ่งไม่เป็นความผิดตามกฎหมาย ให้มีความชัดเจนด้วย

๘.๗ คณะกรรมการการเลือกตั้งควรเร่งรัดนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้กับการออกเสียงประชามติ ทั้งในรูปแบบเครื่องลงคะแนนออกเสียงอิเล็กทรอนิกส์และทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งในและนอกราชอาณาจักร โดยคำนึงถึงวิธีที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวกและมีประสิทธิภาพ

๘.๘ คณะกรรมการการเลือกตั้งควรกำหนดให้มีการพัฒนาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการเลือกตั้ง โดยปรับปรุงตัวชี้วัดและการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจนแนวทางการมอบหมายงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้กับผู้ตรวจการเลือกตั้งให้มีบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมให้การออกเสียงประชามติเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

๙. ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติตามที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม และข้อสังเกตของคณะกรรมการการวิสามัญมาพร้อมกับรายงานนี้ด้วยแล้ว

(นางสาวพัชรินทร์ ชำศิริพงษ์)

เลขานุการคณะกรรมการการวิสามัญ

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติ
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

เหตุผล

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติให้สอดคล้องกับ
บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“การออกเสียง” หมายความว่า การออกเสียงประชามติ

“สิทธิออกเสียง” หมายความว่า สิทธิออกเสียงประชามติ

“ผู้มีสิทธิออกเสียง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ

“วันออกเสียง” หมายความว่า วันที่กำหนดให้เป็นวันออกเสียงประชามติ

“เขตออกเสียง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนดให้เป็นเขตออกเสียงประชามติ

“หน่วยออกเสียง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนดให้**มีลักษณะเป็นหน่วย**ออกเสียง

ประชามติ

“ที่ออกเสียง” หมายความว่า สถานที่ที่กำหนดให้ทำการออกเสียงประชามติ

และให้หมายความรวมถึงบริเวณที่กำหนดขึ้นโดยรอบที่ออกเสียงประชามติ

“หีบบัตรออกเสียง” หมายความว่า หีบบัตรออกเสียงประชามติ

“บัตรออกเสียง” หมายความว่า บัตรออกเสียงประชามติ

“คะแนนออกเสียง” หมายความว่า คะแนนออกเสียงประชามติ

“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึงกรุงเทพมหานครด้วย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง และให้หมายความรวมถึงประธานกรรมการการเลือกตั้งด้วย

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“ผู้ตรวจการเลือกตั้ง” หมายความว่า ผู้ตรวจการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด” หมายความว่า ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

“เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง” หมายความว่า **ผู้ช่วยเจ้าพนักงานออกเสียงประจำเขตออกเสียง** ประธานกรรมการและกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง

ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ประธานกรรมการและกรรมการประจำหน่วยออกเสียง เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย และผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียงประชามติ

“คณะกรรมการประจำเขต” หมายความว่า คณะกรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง

“กรรมการประจำเขต” หมายความว่า กรรมการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง

“คณะกรรมการประจำหน่วย” หมายความว่า คณะกรรมการประจำหน่วยออกเสียง

“กรรมการประจำหน่วย” หมายความว่า กรรมการประจำหน่วยออกเสียง

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๕ ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้มีได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียน ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้แล้ว

ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใด ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ ให้คณะกรรมการกำหนดโดยทำเป็นระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไป ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งใดมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ คณะกรรมการต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย

มาตรา ๖ ให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการอื่นใด รวมทั้งวางระเบียบปฏิบัติเท่าที่จำเป็นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้ หากมีความจำเป็นไม่อาจจัดให้มีการประชุมร่วมกันได้ ประธานกรรมการการเลือกตั้งอาจกำหนดให้มีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยกรรมการแต่ละคนอาจอยู่ ณ สถานที่แตกต่างกันได้ และให้เลขาธิการดำเนินการบันทึกเสียงและภาพเก็บไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด การประชุมดังกล่าวให้มีผลเช่นเดียวกับการประชุมตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ในการนี้ ให้คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อใช้บังคับแก่การประชุมของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียงตามพระราชบัญญัตินี้ โดยให้การประชุมดังกล่าว มีผลเช่นเดียวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๘ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๙ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจจัดและควบคุมดูแลการออกเสียง ประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริต เทียงธรรม เสรี เสมอภาค และชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๑๐ เมื่อมีกรณีที่จะต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ให้ประธานรัฐสภาแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบ และให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้มีการออกเสียงประชามติตามวันที่กำหนดตามที่ได้หารือร่วมกับคณะกรรมการ ซึ่งต้องไม่เร็วกว่าเก้าสิบวันและไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากประธานรัฐสภา

ในการแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานรัฐสภาส่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมและสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมโดยสรุปในลักษณะที่ประชาชนจะสามารถเข้าใจเนื้อหาสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมได้โดยสะดวกให้นายกรัฐมนตรีเพื่อทราบพร้อมทั้งส่งให้คณะกรรมการเพื่อดำเนินการต่อไปด้วย

มาตรา ๑๑ เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้มีการออกเสียงประชามติในเรื่องใด ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติตามวันที่กำหนดตามที่ได้หารือร่วมกับคณะกรรมการ ซึ่งต้องไม่เร็วกว่าเก้าสิบวันและไม่ช้ากว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติ ในประกาศดังกล่าวต้องระบุเรื่องที่จะขอให้ประชาชนออกเสียงประชามติ โดยมีข้อความที่ชัดเจนเพียงพอที่จะให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติได้โดยสะดวก

มาตรา ๑๒ การออกเสียงประชามติให้ใช้วิธีลงคะแนนออกเสียงโดยตรงและลับ การออกเสียงให้กระทำโดยใช้บัตรออกเสียง หรือคณะกรรมการอาจกำหนดให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนออกเสียงทางไปรษณีย์ หรือออกเสียงโดยเครื่องลงคะแนนออกเสียงอิเล็กทรอนิกส์ หรือทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือโดยวิธีอื่น โดยวิธีการนั้นสามารถป้องกันการทุจริตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก และอาจใช้วิธีลงคะแนนวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธี และใช้ในเขตออกเสียงใดเขตออกเสียงหนึ่งหรือหลายเขตออกเสียง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๓ การออกเสียงประชามติที่จะถือว่ามีข้อยุติในเรื่องที่จัดทำประชามติ ต้องมีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเป็นจำนวนเสียงข้างมากเกินกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิออกเสียงและมีจำนวนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงในเรื่องที่จัดทำประชามตินั้น

หมวด ๒

การให้ข้อมูลและการจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จัดทำประชามติ

มาตรา ๑๔ ในการจัดทำประชามติตามมาตรา ๑๐ ให้คณะกรรมการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญและสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญโดยสรุปที่ได้รับจากประธานรัฐสภาตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

การเผยแพร่ข้อมูลตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องเผยแพร่ผ่านทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและประกาศในราชกิจจานุเบกษา ภายในสิบห้าวันนับแต่วันประกาศให้มีการออกเสียงรวมทั้งจัดทำเอกสารเผยแพร่ข้อมูลส่งให้เจ้าบ้านทราบไม่น้อยกว่าสามสิบวันก่อนวันออกเสียงและเผยแพร่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐด้วย

การจัดทำและการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะมีการออกเสียงตามวรรคหนึ่งต้องมุ่งให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องที่จะมีการออกเสียงและต้องไม่มีลักษณะเป็นการชี้นำให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับเรื่องที่จะ**จัดทำประชามติ**ที่มีการออกเสียงนั้น

มาตรา ๑๕ เมื่อจะจัดให้มีการออกเสียง**ประชามติ**ตามมาตรา ๑๑ ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในเรื่องที่จะจัดทำประชามติตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดดำเนินการจัดทำข้อมูลซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ส่งให้คณะกรรมการก่อนวันประกาศให้มีการออกเสียง**ประชามติ**ไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

- (๑) ชื่อเรื่องที่จะจัดทำประชามติ และเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีการทำประชามติ
- (๒) สารสำคัญของกิจการในเรื่องที่ทำประชามติ
- (๓) ขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินกิจการในเรื่องที่ทำประชามติ
- (๔) ประมาณการค่าใช้จ่ายและที่มาของงบประมาณที่จะนำมาใช้จ่ายสำหรับกิจการในเรื่องที่ทำประชามติ
- (๕) ประโยชน์ได้เสียที่อาจเกิดขึ้นกับประเทศชาติ ท้องถิ่น หรือประชาชน รวมทั้งมาตรการป้องกัน แก้ไข หรือเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการพร้อมสรุปเปรียบเทียบข้อดีข้อเสีย

ให้คณะกรรมการเผยแพร่ข้อมูลตามวรรคหนึ่งให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปและให้นำความในมาตรา ๑๔ วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับแก่การจัดทำข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวด้วย

มาตรา ๑๖ เมื่อได้ประกาศกำหนดวันออกเสียงแล้ว ให้คณะกรรมการเผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียง**ประชามติ**ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงได้รับทราบอย่างทั่วถึง

การจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดให้มีการออกเสียง**ประชามติ**ผ่านทางสถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์จะต้องเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นอย่างรอบด้านอย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในกรณีที่ความปรากฏต่อคณะกรรมการว่าผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ผู้ใดไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคสอง ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือให้กระทำการหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๑๖/๑ ประชาชน พรรคการเมือง องค์กรเอกชน และกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม
ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญในการจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อการออกเสียงได้โดยเสรี เสมอภาค
และเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อให้ข้อมูลในการออกเสียงที่กระทำโดยหน่วยงานของรัฐ
ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชน พรรคการเมือง องค์กรเอกชน และกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมได้เข้าร่วมอย่างเสรี
และเท่าเทียม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๓

เขตออกเสียง หน่วยออกเสียง และที่ออกเสียง

มาตรา ๑๗ การออกเสียง **ประชาชน** ให้ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตออกเสียง

มาตรา ๑๘ ให้ถือว่าหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งที่กำหนดตามกฎหมายว่าด้วย
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งสุดท้ายก่อนวันออกเสียง
เป็นหน่วยออกเสียงและที่ออกเสียงตามพระราชบัญญัตินี้

ให้ดำเนินการประกาศหน่วยออกเสียงและที่ออกเสียงไม่น้อยกว่าสี่สิบห้าวัน
ก่อนวันออกเสียง โดยให้ปิดประกาศไว้ ณ ที่ออกเสียงหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่ออกเสียง
หรือประกาศในรูปแบบอื่นด้วยก็ได้เพื่อให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

ในกรณี **สืบชีพ** เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกหรือเพื่อการรักษา
ความปลอดภัยแก่ผู้มีสิทธิออกเสียง หรือ **เพื่อสืบชีพ** มีเหตุจำเป็นในการประหยัดงบประมาณ
คณะกรรมการประจำเขตอาจประกาศเปลี่ยนแปลงหน่วยออกเสียงหรือที่ออกเสียงได้ โดยประกาศ
ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงทราบก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสิบวัน เว้นแต่กรณีเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย
เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่นจะประกาศเปลี่ยนแปลงก่อนวันออกเสียงน้อยกว่าสิบวันก็ได้
ในกรณีเช่นนี้ให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๔

ผู้มีสิทธิออกเสียงและบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง

มาตรา ๑๙ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิออกเสียงและมีหน้าที่ไปใช้
สิทธิออกเสียงอย่างอิสระ **โดยที่พึงพึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ**

(๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทย
มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีในวันออกเสียง

(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตออกเสียงมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน
นับถึงวันออกเสียง

มาตรา ๒๐ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันออกเสียง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิออกเสียง

- (๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่
- (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
- (๔) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

มาตรา ๒๐/๑ ในการออกเสียงครั้งใด ถ้าผู้มีสิทธิออกเสียงไม่อาจไปใช้สิทธิออกเสียงได้เนื่องจากมีเหตุอันสมควร ให้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิออกเสียงต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งไว้ในแต่ละเขตออกเสียงก่อนวันออกเสียงหรือภายในเจ็ดวันนับแต่วันออกเสียง ทั้งนี้ การแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิออกเสียงไม่เป็นการตัดสิทธิที่ผู้นั้นจะไปใช้สิทธิออกเสียง

ในการแจ้งเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงทำเป็นหนังสือหรือโดยวิธีการอื่นเพื่อชี้แจงเหตุดังกล่าว โดยอาจมอบหมายให้บุคคลใดไปยื่นต่อบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งแทนหรือจัดส่งหนังสือชี้แจงเหตุนั้นทางไปรษณีย์ลงทะเบียน หรือแจ้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้
การแจ้งเหตุ วิธีการแจ้งเหตุทางอิเล็กทรอนิกส์ บุคคลที่จะรับแจ้งเหตุ และสถานที่รับแจ้งเหตุ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด โดยในการกำหนดดังกล่าวให้คำนึงถึงการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนด้วย

มาตรา ๒๐/๒ เมื่อครบกำหนดหกสิบวันนับแต่วันออกเสียง ให้บุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งตามมาตรา ๒๐/๑ วรรคหนึ่ง ประกาศรายชื่อผู้ไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงและมิได้แจ้งเหตุตามมาตรา ๒๐/๑

ในกรณีที่ประกาศรายชื่อตามวรรคหนึ่งมีความผิดพลาดคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง ให้ผู้มีส่วนได้เสียยื่นคำร้องต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งตามมาตรา ๒๐/๑ เพื่อดำเนินการแก้ไข ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๐/๓ ผู้มีสิทธิออกเสียงผู้ใดไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงและมิได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิออกเสียง ผู้นั้นถูกจำกัดสิทธิ ดังต่อไปนี้

- (๑) สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา
- (๒) สมัครรับเลือกเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องถิ่น
- (๓) ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง และข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภา
- (๔) ดำรงตำแหน่งรองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยเลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น ประธานที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น ที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น หรือคณะที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจำกัดสิทธิตามวรรคหนึ่งให้มีกำหนดเวลาครั้งละสองปีนับแต่วันออกเสียงครั้งที่ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ไปใช้สิทธิออกเสียง และหากในการออกเสียงครั้งต่อไปผู้นั้นไม่ไปใช้สิทธิออกเสียงอีกให้นับเวลาการจำกัดสิทธิครั้งหลังนี้โดยนับจากวันที่มิได้ไปใช้สิทธิออกเสียงครั้งใหม่ หากกำหนดเวลาการจำกัดสิทธิครั้งก่อนยังเหลืออยู่เท่าใดให้กำหนดเวลาการจำกัดสิทธินั้นสิ้นสุดลง

มาตรา ๒๑ เมื่อมีการประกาศกำหนดวันออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำเขตหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมาย จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของแต่ละหน่วยออกเสียง และปิดประกาศไว้ ณ ที่ออกเสียงหรือบริเวณใกล้เคียงกับที่ออกเสียงหรือสถานที่ที่ประชาชนสะดวกในการตรวจสอบ ก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าวัน และให้แจ้งรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงในทะเบียนบ้านไปยังเจ้าบ้านให้ทราบก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่ายี่สิบวัน

บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงตามวรรคหนึ่ง มิให้ระบุเลขประจำตัวประชาชนของผู้มีสิทธิออกเสียง

บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงที่จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบผู้มาใช้สิทธิออกเสียง ณ ที่ออกเสียง ให้ระบุเลขประจำตัวประชาชนของผู้มีสิทธิออกเสียงด้วย

มาตรา ๒๒ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิออกเสียงหรือเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าตนหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของตนไม่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงแห่งหน่วยออกเสียงที่ตนหรือผู้นั้นสมควรมีชื่อเป็นผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้น มีสิทธิยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อต่อคณะกรรมการประจำเขตก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสิบวัน

เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้คณะกรรมการประจำเขตตรวจสอบหลักฐาน และถ้าเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้มีสิทธิออกเสียง ให้มีคำสั่งเพิ่มชื่อลงในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงโดยเร็ว ถ้าคณะกรรมการประจำเขตเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้ไม่มีสิทธิออกเสียงให้มีคำสั่งยกคำร้อง และแจ้งคำสั่งพร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้นั้นทราบภายในสามวันนับแต่วันที่รับคำร้อง

เมื่อได้รับแจ้งตามวรรคสองแล้ว ผู้ยื่นคำร้องมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ หรือต่อศาลแพ่งสำหรับผู้ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าห้าวัน เพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่าจะให้เพิ่มชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงตามที่ได้รับคำร้องหรือไม่ โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในการดำเนินกระบวนการพิจารณา

เมื่อศาลได้รับคำร้องตามวรรคสามแล้ว ให้ศาลดำเนินการพิจารณาโดยเร็ว คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด และให้ศาลแจ้งคำสั่งไปยังคณะกรรมการประจำเขตเพื่อปฏิบัติตามคำสั่งโดยเร็วที่สุด และในกรณีที่มีการประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงไปก่อนได้รับคำสั่งศาล ให้คณะกรรมการประจำเขตแก้ไขบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงทุกฉบับให้ถูกต้องด้วย

การใดที่ได้ปฏิบัติไปตามคำสั่งของคณะกรรมการประจำเขตก่อนได้รับคำสั่งศาล ให้เป็นอันสมบูรณ์ตามกฎหมาย

มาตรา ๒๓ ผู้มีสิทธิออกเสียงผู้ใดเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงที่ได้ประกาศตามมาตรา ๒๑ มีชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิออกเสียง หรือเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงปรากฏชื่อบุคคลอื่นอยู่ในทะเบียนบ้านของตน ผู้มีสิทธิออกเสียงหรือเจ้าบ้านผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการประจำเขตหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการประจำเขตมอบหมายได้ก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสิบวัน เพื่อให้ถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิออกเสียงนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง

เมื่อคณะกรรมการประจำเขตพิจารณาแล้วเห็นว่าสมควรสั่งถอนชื่อผู้ซึ่งไม่มีสิทธิออกเสียงออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง หรือสมควรยกคำร้อง ก็ให้มีคำสั่งถอนชื่อผู้นั้นหรือยกคำร้อง แล้วแต่กรณี และให้แจ้งคำสั่งให้ผู้นั้นหรือเจ้าบ้านทราบภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้อง และให้นำความในมาตรา ๒๒ วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๔ ให้คณะกรรมการประจำเขตถอนชื่อผู้ซึ่งศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง โดยการขีดชื่อบุคคลนั้นออกจากบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง พร้อมทั้งหมายเหตุไว้ด้วยว่าถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามคำสั่งศาล รายชื่อผู้ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งให้เป็นไปตามทะเบียนผู้ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งที่สำนักงานจัดทำไว้ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

หมวด ๕

เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง

มาตรา ๒๕ ในการออกเสียง**ประชามติ**แต่ละครั้ง ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายแต่งตั้งคณะกรรมการประจำเขตไม่เกินห้าคนและให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเป็นผู้อำนวยความสะดวกการออกเสียงประจำเขตออกเสียง โดยให้มีหน้าที่และอำนาจในเขตออกเสียงตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

การแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการประจำเขตและผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการออกเสียง**ประชามติ** ให้คณะกรรมการประจำเขตหรือผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียงมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลใด เป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานหรือมอบหมายให้ปฏิบัติงานแทนในการจัดให้มีการออกเสียง**ประชามติ**ได้ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ให้คณะกรรมการ คณะกรรมการประจำเขต หรือผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง กำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคล ผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการออกเสียง**ประชามติ** และในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าการดำเนินการหรือการสั่งการใดของคณะกรรมการประจำเขต ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง คณะอนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลผู้ได้รับมอบหมายมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขการดำเนินการหรือการสั่งการนั้นได้

มาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการประจำเขตหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการประจำเขตมอบหมาย แต่งตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ดังต่อไปนี้

(๑) คณะกรรมการประจำหน่วย มีหน้าที่เกี่ยวกับการลงคะแนนออกเสียงในที่ออกเสียงและนับคะแนนออกเสียงของหน่วยออกเสียงแต่ละแห่ง

(๒) เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย มีหน้าที่รักษาความปลอดภัยและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการประจำหน่วย

หลักเกณฑ์การแต่งตั้ง จำนวน ค่าตอบแทน และการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่คณะกรรมการประจำเขตหรือผู้ตรวจการเลือกตั้งพบเห็นกรรมการประจำหน่วยหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้หรือกระทำการหรืองดเว้นการกระทำใดอันอาจเป็นเหตุให้การออกเสียง**ประชาชน**มีได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้รายงานคณะกรรมการหรือกรรมการโดยทันที ในกรณีที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ผู้ตรวจการเลือกตั้งมีอำนาจแจ้งเตือนให้ปฏิบัติให้ถูกต้องได้ ถ้าไม่มีการดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องตามที่แจ้งเตือน ให้รายงานให้คณะกรรมการหรือกรรมการทราบโดยเร็ว

ในกรณีที่กรรมการเป็นผู้พบเห็นการกระทำหรือได้รับรายงานตามวรรคสาม ให้กรรมการมีอำนาจสั่งเปลี่ยนกรรมการประจำหน่วยหรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยได้ตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ ในกรณีที่เห็นว่าการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้มีอำนาจสั่งให้ระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือสั่งให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ตามที่เห็นสมควร ถ้าเป็นการกระทำของบุคคลซึ่งมิใช่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้มีอำนาจสั่งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ หรือสั่งให้ผู้อำนวยความสะดวกการออกเสียงประจำเขตออกเสียงบันทึกพฤติกรรมแห่งการกระทำและรวบรวมพยานหลักฐานไว้เพื่อดำเนินการต่อไปได้ตามที่จำเป็น หรือในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ จะสั่งให้ระงับหรือยับยั้งการดำเนินการออกเสียง**ประชาชน**ในหน่วยออกเสียงบางหน่วยหรือทุกหน่วยในเขตออกเสียงที่พบเห็นการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำนั้นก็ได้ แล้วรายงานต่อคณะกรรมการเพื่อทราบโดยเร็ว ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่ผู้ใดขัดขวางการออกเสียง**ประชาชน** ให้กรรมการประจำหน่วยมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นออกไปจากที่ออกเสียงได้ **แต่ต้องทั้งนี้ ไม่ขัดขวางต่อเป็นการใช้สิทธิออกเสียงของผู้นั้น**

มาตรา ๒๗ กรรมการ เลขาธิการ ผู้ตรวจการเลือกตั้ง **ผู้ช่วยนายทะเบียน** **ผู้ช่วยนายทะเบียน** และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ต้องวางตนเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่และปฏิบัติตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๘ ก่อนวันออกเสียง หากกรรมการประจำหน่วยมีไม่ครบจำนวน
ไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้คณะกรรมการประจำเขตแต่งตั้งกรรมการประจำหน่วยให้ครบจำนวน

มาตรา ๒๙ ในวันออกเสียง ถ้าถึงเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียงแล้ว
มีกรรมการประจำหน่วยไม่ครบจำนวน แต่มาไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการประจำหน่วย
ที่ได้รับแต่งตั้ง ให้กรรมการประจำหน่วยซึ่งมาปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่ต่อไป
และให้รายงานต่อคณะกรรมการประจำเขตเพื่อแต่งตั้งกรรมการประจำหน่วยเพิ่มเติม
ให้ครบจำนวนก่อนการนับคะแนนออกเสียง

ในกรณีที่ไม่มีกรรมการประจำหน่วยมาปฏิบัติหน้าที่ ให้คณะกรรมการประจำเขต
แต่งตั้งกรรมการประจำหน่วยเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยออกเสียงนั้นโดยพลัน

มาตรา ๓๐ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียงผู้ใด
ขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ หรือละทิ้งหน้าที่หรือไม่ยอมปฏิบัติหน้าที่ หรือวางตน
ไม่เป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ หรือกระทำการอันไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรม ให้กรรมการมีอำนาจ
สั่งให้ผู้นั้นพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่และแจ้งให้คณะกรรมการประจำเขตแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการ
ออกเสียงแทนให้ครบจำนวน แล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบ

มาตรา ๓๑ กรรมการ เลขาธิการ ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ผู้ช่วยฯ ทนายทนายออกเสียง
ประจําเขตออกเสียง หรือเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้
หรือกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของคณะกรรมการ หรือปฏิบัติตามคำสั่งของศาล
อันเกี่ยวกับการออกเสียง ประจําเขต หากได้กระทำโดยสุจริต ย่อมได้รับความคุ้มครอง ไม่ต้องรับผิด
ทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปกครอง

มาตรา ๓๒ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการ เลขาธิการ
ผู้ตรวจการเลือกตั้ง และเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียงเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมาย
อาญา

หมวด ๖

การลงคะแนนออกเสียงและการนับคะแนนออกเสียง

ส่วนที่ ๑

การลงคะแนนออกเสียงด้วยบัตรออกเสียง

มาตรา ๓๓ ให้คณะกรรมการจัดให้มีที่ประทับบัตรออกเสียงและบัตรออกเสียง
ให้เพียงพอตามความจำเป็น

หีบบัตรออกเสียงให้มีลักษณะและขนาดเช่นเดียวกับหีบบัตรเลือกตั้งที่
คณะกรรมการกำหนดในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งสุดท้ายก่อนวันออกเสียง
บัตรออกเสียงและวิธีการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๔ การลงคะแนนออกเสียงในบัตรออกเสียง ให้ผู้มีสิทธิออกเสียง
ทำเครื่องหมายกากบาทในช่องทำเครื่องหมายแสดงความคิดเห็น

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่ประสงค์จะแสดงความคิดเห็น ให้ทำเครื่องหมาย
กากบาทลงในช่องทำเครื่องหมาย “ไม่แสดงความคิดเห็น”

มาตรา ๓๕ ในวันออกเสียง ให้เปิดการลงคะแนนออกเสียง ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐
นาฬิกา ถึงเวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา

มาตรา ๓๖ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๗ ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อ
ผู้มีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงใดให้ลงคะแนนออกเสียงได้ ณ หน่วยออกเสียงนั้น และให้มีสิทธิ
ลงคะแนนออกเสียงได้เพียงแห่งเดียว แต่ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่
ในหน่วยออกเสียงอื่นที่มีชื่อหน่วยออกเสียงที่ตนมีสิทธิออกเสียง ให้ลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียง
ที่ตนต้องปฏิบัติหน้าที่ได้

มาตรา ๓๗ ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งอยู่นอกเขตจังหวัดที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
หรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นเวลาน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันออกเสียง จะไปลงคะแนนออกเสียง
ในหน่วยออกเสียงที่อยู่นอกเขตออกเสียงที่ในวันออกเสียงได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
ที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๘ ก่อนเริ่มเปิดให้มีการออกเสียงประชามติ ให้คณะกรรมการประจำหน่วย
นับจำนวนบัตรออกเสียงทั้งหมดของหน่วยออกเสียงนั้น และปิดประกาศจำนวนบัตรออกเสียงทั้งหมด
ในที่ออกเสียงไว้ในที่เปิดเผย เมื่อถึงเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียงให้คณะกรรมการประจำหน่วย
เปิดหีบบัตรออกเสียงในที่เปิดเผยแสดงให้ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งอยู่ ณ ที่ออกเสียงนั้นเห็นว่า
เป็นหีบเปล่าและให้ปิดหีบบัตรออกเสียงตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด และบันทึก
การดำเนินการดังกล่าว โดยให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไม่น้อยกว่าสองคนซึ่งอยู่ในที่ออกเสียงในขณะนั้น
ลงลายมือชื่อในบันทึกนั้นด้วย เว้นแต่ไม่มีผู้มีสิทธิออกเสียงอยู่ในขณะนั้น

มาตรา ๓๙ ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียง ให้ผู้มีสิทธิออกเสียง
ซึ่งประสงค์จะลงคะแนนออกเสียงนำบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใด
ที่ทางราชการหรือหน่วยงานของรัฐออกให้ที่มีรูปถ่ายและมีหมายเลขประจำตัวประชาชน
ของผู้ถือบัตร ไปแสดงตนต่อคณะกรรมการประจำหน่วย แล้วให้คณะกรรมการประจำหน่วย
มอบบัตรออกเสียงให้แก่ผู้นั้นเพื่อลงคะแนนออกเสียง

บัตรประจำตัวประชาชนแม้จะหมดอายุแล้วก็ให้ใช้แสดงตนตามวรรคหนึ่งได้
ขั้นตอนและวิธีการตรวจสอบการแสดงตนให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๔๐ ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายจัดให้มีการอำนวยความสะดวกในการออกเสียง **ประชาชน** ของผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งเป็นคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการออกเสียง **ประชาชน** ภายใต้อำนาจกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วย การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้บุคคลนั้นได้ลงคะแนนออกเสียงด้วยตนเอง เว้นแต่ลักษณะทางกายภาพทำให้คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรออกเสียงได้ ให้บุคคลอื่น **หรือสหประชาชาติประชาชน** เป็นผู้กระทำการแทนโดยความยินยอมและเป็นไปตามเจตนาของคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุนั้น ทั้งนี้ ให้ถือเป็นการลงคะแนนออกเสียงโดยตรงและลับ

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควร อาจกำหนดให้มีการจัดที่ออกเสียง **หรืออุปกรณ์ออกเสียง** สำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ โดยจัดให้บุคคลนั้นได้ลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิออกเสียง ณ สถานที่ดังกล่าว และเมื่อได้ลงทะเบียนแล้ว ให้หมดสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

หลักเกณฑ์และวิธีการในการอำนวยความสะดวกตามวรรคหนึ่ง การจัดที่ออกเสียง และการลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิออกเสียงตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด โดยคำนึงถึงความสะดวกของผู้ลงทะเบียนด้วย

มาตรา ๔๑ เมื่อถึงกำหนดเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียงแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยประกาศปิดการลงคะแนนออกเสียง แต่ในกรณีที่ยังมีผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งประสงค์จะลงคะแนนออกเสียงได้มาปรากฏตัวอยู่ในที่ออกเสียงเพื่อใช้สิทธิออกเสียงแล้วก่อนเวลาปิดการลงคะแนนออกเสียง แต่ยังไม่ได้แสดงตนหรือรับบัตรออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยอนุญาตให้บุคคลเหล่านั้นแสดงตนและมอบบัตรออกเสียงให้แก่ผู้มาแสดงตนนั้นเพื่อใช้สิทธิออกเสียง และเมื่อผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนออกเสียงเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยประกาศปิดการลงคะแนนออกเสียง

เมื่อปิดการลงคะแนนออกเสียงแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยจดจำบัตรออกเสียงและให้ทำเครื่องหมายในบัตรออกเสียงที่เหลืออยู่ให้เป็นบัตรออกเสียงที่ใช้ลงคะแนนออกเสียงไม่ได้ ปิดช่องใส่บัตรออกเสียงบนหีบบัตรออกเสียง และจัดทำรายการเกี่ยวกับจำนวนบัตรออกเสียงทั้งหมด จำนวนผู้มาแสดงตนและรับบัตรออกเสียง และจำนวนบัตรออกเสียงที่เหลือรายการดังกล่าวให้ปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่ออกเสียง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๔๒ ในกรณีที่การออกเสียง **ประชาชน** ในหน่วยออกเสียงแห่งใดไม่สามารถกระทำได้อันเนื่องมาจากเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอย่างอื่น ถ้าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นก่อนวันออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำเขตกำหนดที่ออกเสียงใหม่ ถ้าไม่อาจกำหนดที่ออกเสียงใหม่ได้ ให้ประกาศงดการออกเสียง **ประชาชน** ในหน่วยออกเสียงนั้น แล้วรายงานคณะกรรมการทราบโดยเร็ว

ในกรณีที่เหตุตามวรรคหนึ่งเกิดขึ้นในวันออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำเขต หรือคณะกรรมการประจำหน่วยประกาศการออกเสียง **ประชามติ** ในหน่วยออกเสียงนั้นแล้วรายงาน คณะกรรมการทราบโดยเร็ว

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่คณะกรรมการกำหนด

ให้คณะกรรมการกำหนดวันลงคะแนนออกเสียงใหม่สำหรับหน่วยออกเสียงนั้นโดยเร็ว เว้นแต่คณะกรรมการเห็นว่าจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงนั้นไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียง **ประชามติ** คณะกรรมการจะไม่จัดให้มีการลงคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นก็ได้ ทั้งนี้ ในกรณีที่ไม่มี การจัดให้มีการลงคะแนนออกเสียงใหม่ มิให้ถือว่าผู้มีสิทธิออกเสียงเป็นผู้ไม่ไป ใช้สิทธิออกเสียง

ส่วนที่ ๒

การลงคะแนนออกเสียงทางไปรษณีย์

มาตรา ๔๒/๑ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้มีการลงคะแนน ออกเสียงทางไปรษณีย์ ให้คณะกรรมการประกาศให้ผู้มีสิทธิออกเสียงใช้สิทธิลงคะแนนออกเสียง ทางไปรษณีย์ได้

ผู้มีสิทธิออกเสียงที่ประสงค์จะใช้สิทธิออกเสียงทางไปรษณีย์ให้ยื่นคำขอ ต่อคณะกรรมการประจำเขตภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

หลักเกณฑ์และวิธีการลงทะเบียน การลงคะแนนออกเสียง การนับคะแนน ออกเสียง และการดำเนินการอื่นที่จำเป็นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๔๒/๒ เมื่อขอใช้สิทธิออกเสียงตามมาตรา ๔๒/๑ แล้ว ให้ผู้มีสิทธิออกเสียง นั้น หมดสิทธิลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง ของหน่วยออกเสียงนั้น

ส่วนที่ ๓

การลงคะแนนออกเสียงโดยเครื่องลงคะแนนออกเสียงอิเล็กทรอนิกส์ หรือทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือโดยวิธีอื่น

มาตรา ๔๒/๓ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้มีการลงคะแนนออกเสียง โดยเครื่องลงคะแนนออกเสียงอิเล็กทรอนิกส์ ในหน่วยออกเสียงใดหน่วยออกเสียงหนึ่งหรือหลายหน่วย ออกเสียง ให้คณะกรรมการประกาศให้ผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นทราบ

หลักเกณฑ์และวิธีการลงคะแนนออกเสียง การนับคะแนนออกเสียง และการดำเนินการอื่นที่จำเป็นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๔๒/๔ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้มีการลงคะแนนออกเสียงทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้คณะกรรมการประกาศให้ผู้มีสิทธิออกเสียงใช้สิทธิลงคะแนนออกเสียงทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้

ผู้มีสิทธิออกเสียงที่ประสงค์จะใช้สิทธิออกเสียงทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้ยื่นคำขอต่อคณะกรรมการประจำเขตภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

หลักเกณฑ์และวิธีการลงทะเบียน การลงคะแนนออกเสียง การนับคะแนนออกเสียง และการดำเนินการอื่นที่จำเป็นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๔๒/๕ เมื่อขอใช้สิทธิออกเสียงตามมาตรา ๔๒/๔ แล้ว ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงนั้นหมดสิทธิลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงนั้น

มาตรา ๔๒/๖ ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควรให้มีการลงคะแนนออกเสียงโดยวิธีอื่นนอกจากการลงคะแนนออกเสียงตามมาตรา ๔๒/๓ และมาตรา ๔๒/๔ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ส่วนที่ ๔

การลงคะแนนออกเสียงนอกราชอาณาจักร

มาตรา ๔๒/๗ ในการออกเสียง ผู้มีสิทธิออกเสียงซึ่งมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร จะขอลงทะเบียนเพื่อใช้สิทธิออกเสียง ณ ประเทศที่ตนมีถิ่นที่อยู่ก็ได้

เมื่อได้ลงทะเบียนตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงใช้สิทธิออกเสียงได้ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๒/๘ และมาตรา ๔๒/๙

หลักเกณฑ์และวิธีการลงทะเบียนการขอใช้สิทธิออกเสียงตามวรรคหนึ่ง สถานที่และจำนวนที่ออกเสียง วันที่กำหนดให้มาใช้สิทธิลงคะแนนออกเสียง การลงคะแนนออกเสียง การส่งบัตรออกเสียง และการดำเนินการอื่นที่จำเป็นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้ วันที่กำหนดให้มาใช้สิทธิลงคะแนนออกเสียง คณะกรรมการจะกำหนดให้แตกต่างกันในแต่ละประเทศตามที่เห็นสมควรก็ได้

ผู้ใดลงทะเบียนตามวรรคสามและได้ไปใช้สิทธิออกเสียงแล้ว แต่มิได้ไปใช้สิทธิออกเสียงในการออกเสียงใหม่ ให้ถือว่าการลงทะเบียนนั้นเป็นการแจ้งเหตุอันสมควรและไม่ถูกจำกัดสิทธิตามมาตรา ๒๐/๓

มาตรา ๔๒/๘ ในกรณีที่มีผู้มีสิทธิออกเสียงลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิออกเสียงในประเทศใด ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายจัดให้มีการลงคะแนนออกเสียงในประเทศนั้น โดยอาจจัดให้มีสถานที่ลงคะแนน หรือให้มีการลงคะแนนออกเสียงทางไปรษณีย์หรือลงคะแนนออกเสียงโดยเครื่องลงคะแนนออกเสียงอิเล็กทรอนิกส์ หรือทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือโดยวิธีอื่นก็ได้ ทั้งนี้ ให้พิจารณาตามความเหมาะสมของประเทศนั้น และให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๔๒/๙ เมื่อขอใช้สิทธิออกเสียงตามมาตรา ๔๒/๗ แล้ว ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงนั้น
หมดสิทธิลงคะแนนออกเสียงในหน่วยออกเสียงที่ตนมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียงของ
หน่วยออกเสียงนั้น

มาตรา ๔๒/๑๐ ก่อนวันออกเสียงไม่น้อยกว่าสามวัน ให้คณะกรรมการประกาศ
ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปถึงจำนวนผู้ลงทะเบียนขอใช้สิทธิออกเสียงนอกราชอาณาจักร
แยกตามประเทศ

มาตรา ๔๒/๑๑ กรณีมีเหตุตามมาตรา ๔๒ ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่ง
คณะกรรมการมอบหมายมีอำนาจประกาศกำหนดวันลงคะแนนออกเสียงตามมาตรา ๔๒/๘
เฉพาะในเขตออกเสียงนั้นใหม่

ในกรณีมีเหตุตามวรรคหนึ่งสองครั้งติดต่อกัน ให้คณะกรรมการหรือ
ผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมาย สั่งงดการลงคะแนนออกเสียงสำหรับการออกเสียงลงคะแนน
นอกราชอาณาจักรในเขตออกเสียงนั้น ในกรณีเช่นนั้น ถ้าผู้ลงทะเบียนมิได้ไปใช้สิทธิออกเสียง
ให้ถือว่า การลงทะเบียนนั้นเป็นการแจ้งเหตุอันสมควรและไม่ถูกจำกัดสิทธิตามมาตรา ๒๐/๓

ส่วนที่ ๕

การนับคะแนนออกเสียง

มาตรา ๔๓ เมื่อได้ดำเนินการตามมาตรา ๔๑ แล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วย
เปิดหีบบัตรออกเสียงต่อหน้าประชาชนที่อยู่ ณ ที่ออกเสียง แล้วดำเนินการนับคะแนนออกเสียง

มาตรา ๔๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๕๐ การนับคะแนนออกเสียงให้กระทำ
ณ ที่ออกเสียง โดยเปิดเผยติดต่อกันจนเสร็จสิ้น และห้ามมิให้เลื่อนหรือประวิงการนับคะแนนออกเสียง
การนับคะแนนออกเสียงให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ
กำหนด

มาตรา ๔๕ ในการนับคะแนนออกเสียง หากปรากฏว่ามีบัตรเสีย ให้แยกบัตรเสีย
ออกไว้ต่างหากและห้ามมิให้นับบัตรเสียเป็นคะแนนออกเสียงไม่ว่ากรณีใด

มาตรา ๔๖ บัตรออกเสียงดังต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นบัตรเสีย

(๑) บัตรปลอม

(๒) บัตรที่มีไขบัตรที่กรรมการประจำหน่วยมอบให้

(๓) บัตรที่ทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกต หรือเขียนข้อความใด ๆ ลงในบัตรออกเสียง
นอกจากเครื่องหมายในการลงคะแนนออกเสียง เว้นแต่เป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายของ
เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการออกเสียง

(๔) บัตรที่มีได้ทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียง

(๕) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียงนอกช่อง “ทำเครื่องหมาย”

(๖) บัตรที่ทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียงในช่อง “ทำเครื่องหมาย”

เกินหนึ่งเครื่องหมาย

(๗) บัตรที่มีลักษณะตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดว่าเป็นบัตรเสีย

ให้คณะกรรมการประจำหน่วยสลักหลังในบัตรเสียว่า “เสีย” พร้อมทั้งระบุเหตุผลว่าเป็นบัตรเสียเพราะเหตุใด และลงลายมือชื่อกำกับไว้ไม่น้อยกว่าสองคน

มาตรา ๔๗ ถ้าการออกเสียง**ประชามติ**มีมากกว่าหนึ่งประเด็นในบัตรออกเสียงเดียวกัน ให้บัตรออกเสียงที่มีลักษณะตามมาตรา ๔๖ (๑) (๒) หรือ (๓) เป็นบัตรเสียทั้งฉบับ และมีให้นับเป็นคะแนนออกเสียง

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง บัตรออกเสียงที่มีลักษณะตามมาตรา ๔๖ (๔) (๕) (๖) หรือ (๗) ให้มีผลดังต่อไปนี้

(๑) บัตรออกเสียงที่มีลักษณะตามมาตรา ๔๖ (๔) ถ้ามิได้ทำเครื่องหมายในทุกประเด็น ให้เป็นบัตรเสียทั้งฉบับและมีให้นับเป็นคะแนนออกเสียง แต่ถ้าได้ทำเครื่องหมายประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ให้ถือเป็นบัตรดีและนับคะแนนออกเสียงสำหรับประเด็นที่ทำเครื่องหมายไว้

(๒) บัตรออกเสียงที่มีลักษณะตามมาตรา ๔๖ (๕) หรือ (๖) ถ้าทำเครื่องหมายลงคะแนนออกเสียงตามลักษณะที่กำหนดตามมาตรา ๔๖ (๕) หรือ (๖) ในทุกประเด็น ให้เป็นบัตรเสียทั้งฉบับและมีให้นับเป็นคะแนนออกเสียง แต่ถ้าได้ทำเครื่องหมายตามลักษณะดังกล่าวประเด็นใดประเด็นหนึ่ง มีให้นับประเด็นนั้นเป็นคะแนนออกเสียง

(๓) บัตรออกเสียงที่มีลักษณะตามมาตรา ๔๖ (๗) จะเป็นบัตรเสียทั้งฉบับหรือเสียเพียงบางประเด็นและให้นับบางประเด็นเพียงใด ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๔๘ เมื่อนับคะแนนออกเสียงเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยนำบัตรออกเสียงของผู้มาใช้สิทธิออกเสียงทั้งหมดใส่ไว้ในหีบบัตรออกเสียงพร้อมทั้งรายงานผลการนับคะแนนออกเสียง แล้วปิดหีบบัตรออกเสียงจัดส่งไปให้คณะกรรมการประจำเขตตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด และให้นำรายงานผลการนับคะแนนออกเสียงปิดประกาศไว้ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ณ ที่ออกเสียง

ให้คณะกรรมการประจำเขตรายงานผลการนับคะแนนออกเสียงตามวรรคหนึ่งผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย

มาตรา ๔๙ ในกรณีที่ผลการนับคะแนนออกเสียงปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงไม่ตรงกับจำนวนบัตรออกเสียงที่ใช้ลงคะแนนออกเสียง หรือไม่ตรงกับคะแนนออกเสียงที่นับได้ ให้คณะกรรมการประจำหน่วยดำเนินการตรวจสอบ ถ้าผลการตรวจสอบยังไม่ตรงกันอีกหรือไม่สามารถตรวจสอบได้ ให้รายงานคณะกรรมการประจำเขตพร้อมเหตุผลและนำส่งหีบบัตรออกเสียงพร้อมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการออกเสียง**ประชามติ**แก่คณะกรรมการประจำเขตหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการประจำเขตมอบหมาย

เมื่อคณะกรรมการประจำเขตได้รับรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้รายงานคณะกรรมการเพื่อพิจารณาสั่งให้มีการนับคะแนนออกเสียงใหม่หรือสั่งให้มีการออกเสียง**ประชามติ**ใหม่

ในหน่วยออกเสียงนั้น แต่ถ้าคณะกรรมการเห็นว่าจำนวนผู้มาแสดงตนของหน่วยออกเสียงนั้น ไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียง**ประชามติ** คณะกรรมการจะไม่สั่งให้มีการนับคะแนนออกเสียงใหม่ หรือไม่สั่งให้มีการออกเสียง**ประชามติ**ใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นก็ได้

มาตรา ๕๐ ถ้าการนับคะแนนออกเสียง ณ ที่ออกเสียงใดไม่สามารถกระทำได้ หรือไม่สามารถนับคะแนนออกเสียงได้จนเสร็จสิ้น อันเนื่องจากเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย เหตุสุดวิสัย หรือเหตุอย่างอื่นที่อาจมีผลต่อความปลอดภัยหรือเป็นอุปสรรคต่อการนับคะแนนออกเสียง ให้คณะกรรมการประจำหน่วยประกาศงดการนับคะแนนออกเสียงสำหรับหน่วยออกเสียงนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการประจำเขต เพื่อรายงานให้คณะกรรมการทราบโดยเร็ว และให้คณะกรรมการกำหนดวัน เวลา และนับคะแนนออกเสียงต่อไปโดยเร็ว สำหรับสถานที่ นับคะแนนออกเสียงใหม่ คณะกรรมการจะกำหนดให้นับ ณ สถานที่อื่นใดที่เห็นสมควรที่มีใช้ ที่ออกเสียงเดิมก็ได้ ทั้งนี้ การเก็บรักษาบัตรออกเสียง หีบบัตรออกเสียง และเอกสารเกี่ยวกับการออกเสียง**ประชามติ** รวมทั้งวิธีการนับคะแนนออกเสียงใหม่ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าความปรากฏต่อคณะกรรมการว่ามีบัตรออกเสียงที่ได้มีการลงคะแนนออกเสียงแล้วชำรุดหรือสูญหาย ให้คณะกรรมการสั่งให้มีการออกเสียง**ประชามติ**ใหม่ สำหรับหน่วยออกเสียงนั้นตามวัน เวลา และสถานที่ที่คณะกรรมการกำหนด เว้นแต่จำนวน ผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้นไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียง**ประชามติ** คณะกรรมการ จะไม่สั่งให้มีการออกเสียง**ประชามติ**ใหม่ก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่า จำนวนบัตรออกเสียงหรือจำนวนผู้มาแสดงตน ใช้สิทธิออกเสียงของหน่วยออกเสียงที่ไม่สามารถนับคะแนนออกเสียงได้ไม่เปลี่ยนแปลง ผลการออกเสียง**ประชามติ** คณะกรรมการอาจไม่สั่งนับคะแนนออกเสียงใหม่ในหน่วยออกเสียงนั้นก็ได้

มาตรา ๕๐/๑ การนับคะแนนออกเสียงนอกราชอาณาจักรให้ดำเนินการนับคะแนน ออกเสียง ณ สถานเอกอัครราชทูต หรือสถานกงสุลใหญ่ หรือสถานที่ที่คณะกรรมการหรือ ผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายกำหนดภายในสี่สิบแปดชั่วโมงหลังปิดการลงคะแนนในวันออกเสียง ในราชอาณาจักร

การนับคะแนนออกเสียง และการรายงานผลการนับคะแนนออกเสียง ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด และให้นำความ ในมาตรา ๕๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๗

การประกาศผลการออกเสียง**ประชามติ**

มาตรา ๕๑ ให้คณะกรรมการประจำเขตรวมผลคะแนนออกเสียงจากทุกหน่วย ออกเสียงภายในเขตออกเสียงและที่ออกเสียงนอกเขตจังหวัด เพื่อรายงานผลการรวมคะแนน

ออกเสียงให้คณะกรรมการทราบโดยเร็วซึ่งต้องไม่ช้ากว่าวันถัดจากวันออกเสียงหรือวันที่
คณะกรรมการขยายให้ตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

เพื่อประโยชน์แก่การแจ้งข้อมูลการออกเสียงต่อประชาชนให้เกิดความรวดเร็ว
คณะกรรมการอาจดำเนินการให้มีการรายงานผลการนับคะแนนอย่างไม่เป็นทางการได้

มาตรา ๕๒ ภายใต้บังคับมาตรา ๕๔ เมื่อพ้นระยะเวลาคัดค้านแล้ว
ให้คณะกรรมการประกาศผลการออกเสียง**ประชามติ**และจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียง
ในราชกิจจานุเบกษา และรายงานให้นายกรัฐมนตรีและประธานรัฐสภาทราบโดยเร็ว

มาตรา ๕๓ ในกรณีที่การออกเสียง**ประชามติ**หรือการนับคะแนนออกเสียง
ในหน่วยออกเสียงใดไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากมีเหตุตามมาตรา ๔๒ หรือมาตรา ๕๐
หรือปรากฏว่าจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงไม่ตรงกับจำนวนบัตรออกเสียงที่ใช้ลงคะแนนออกเสียง
ตามมาตรา ๔๙ หรือมีการคัดค้านการออกเสียง**ประชามติ**ตามมาตรา ๕๔ และคณะกรรมการเห็นว่า
กรณีดังกล่าวไม่เปลี่ยนแปลงผลการออกเสียง**ประชามติ** ให้คณะกรรมการดำเนินการตามมาตรา ๕๒

หมวด ๘

การคัดค้านการออกเสียง**ประชามติ**

มาตรา ๕๔ เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการว่าการออกเสียง**ประชามติ**
ในทุกหน่วยออกเสียงหรือบางหน่วยออกเสียงมิได้เป็นไปได้โดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ไม่ว่าจะ
ผู้ร้องเรียนหรือคัดค้านหรือไม่ ให้คณะกรรมการดำเนินการไต่สวนและวินิจฉัยโดยเร็ว และในกรณีที่
เห็นว่าการออกเสียง**ประชามติ**มิได้เป็นไปได้โดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการมีอำนาจ
สั่งให้มีการออกเสียง**ประชามติ**ใหม่หรือนับคะแนนออกเสียงใหม่ในทุกหน่วยออกเสียง
หรือบางหน่วยออกเสียงก็ได้ แต่ต้องดำเนินการให้มีขึ้นไม่ช้ากว่าสามสิบวันนับแต่วันออกเสียง
แต่ในกรณีที่การออกเสียง**ประชามติ**ใหม่หรือการนับคะแนนออกเสียงใหม่จะไม่เปลี่ยนแปลง
ผลการออกเสียง**ประชามติ** คณะกรรมการจะมีมติไม่ให้มีการออกเสียง**ประชามติ**ใหม่หรือนับคะแนน
ออกเสียงใหม่ก็ได้ แต่ต้องประกาศให้ประชาชนทราบถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำและเหตุผลที่ไม่ให้
มีการออกเสียง**ประชามติ**ใหม่หรือนับคะแนนออกเสียงใหม่

ผู้มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงใดเห็นว่ามีการฉ้อโกงหรือทุจริตในหน่วยออกเสียง
ที่ตนมีสิทธิออกเสียง มีสิทธิยื่นคำคัดค้านต่อคณะกรรมการโดยมีรายละเอียดแห่งพฤติการณ์
หรือหลักฐานพอสมควรที่แสดงให้เห็นว่าการออกเสียง**ประชามติ**นั้นมิได้เป็นไปได้โดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม
ภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่การลงคะแนนออกเสียงประชามติสิ้นสุดลง

วิธีการยื่นคำคัดค้านและวิธีการพิจารณาตามวรรคสองให้เป็นไปตามระเบียบ
ที่คณะกรรมการกำหนด คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สิ้นสุด

ในระหว่างที่มีการดำเนินการออกเสียงประชามติใหม่หรือนับคะแนนออกเสียงใหม่ตามวรรคหนึ่ง ให้รอกการประกาศผลการออกเสียงประชามติไว้ก่อนจนกว่าจะรู้ผลการออกเสียงประชามติใหม่หรือการนับคะแนนออกเสียงใหม่ดังกล่าว

หมวด ๙
ความผิดและบทกำหนดโทษ

มาตรา ๕๕ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีหน้าที่หรือได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ใช้ตำแหน่งหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นเหตุให้การออกเสียงประชามติไม่เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม

ผู้ใดฝ่าฝืนวรรคหนึ่งต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๕๖ ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ กรรมการ เลขานุการ ผู้ตรวจการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการออกเสียงประจำเขตออกเสียง คณะกรรมการประจำเขต กรรมการประจำเขต คณะกรรมการประจำหน่วย กรรมการประจำหน่วย คณะอนุกรรมการ อนุกรรมการ คณะบุคคล หรือบุคคลซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการขัดขวางการปฏิบัติงานตามวรรคหนึ่ง ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๗ ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างผู้ใดขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวผู้ใต้บังคับบัญชาหรือลูกจ้างในการไปใช้สิทธิออกเสียง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๘ ผู้ใดทำลายบัตรออกเสียงโดยไม่มีอำนาจกระทำได้หรือจงใจกระทำด้วยประการใด ๆ ให้บัตรออกเสียงชำรุด หรือเสียหาย หรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำด้วยประการใดแก่บัตรเสียให้เป็นบัตรที่ใช้ได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี และปรับหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานหรือเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการออกเสียงประชามติ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๕๘/๑ ผู้ใดทำลายเครื่องลงคะแนนออกเสียงอิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์ออกเสียงอิเล็กทรอนิกส์ หรือข้อมูลการลงคะแนนออกเสียงอิเล็กทรอนิกส์โดยไม่มีอำนาจกระทำได้ หรือจงใจกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เครื่องลงคะแนนออกเสียงอิเล็กทรอนิกส์ อุปกรณ์ออกเสียงอิเล็กทรอนิกส์ หรือข้อมูลการลงคะแนนออกเสียงอิเล็กทรอนิกส์ ชำรุด หรือเสียหาย หรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลการลงคะแนนออกเสียงอิเล็กทรอนิกส์ ให้ผิดไปจากความเป็นจริง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำตามวรรคหนึ่งเป็นเจ้าพนักงานหรือเป็นผู้มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการออกเสียง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสิบปี

มาตรา ๕๙ ผู้ใดกระทำการในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนนออกเสียง ดังต่อไปนี้

(๑) ออกเสียงหรือพยายามออกเสียงประชามติ โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นผู้ไม่มีสิทธิออกเสียงในหน่วยออกเสียงนั้น

(๒) ใช้บัตรอื่นที่มีใช้บัตรออกเสียงมาออกเสียงประชามติ

(๓) นำบัตรออกเสียงออกไปจากที่ออกเสียง

(๔) นำบัตรออกเสียงหรือข้อมูลการออกเสียงที่ลงคะแนนออกเสียงแล้วแสดงต่อผู้อื่น เพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าได้ออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ออกเสียงโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๕) ทำเครื่องหมายเพื่อเป็นที่สังเกตโดยวิธีใดไว้ที่บัตรออกเสียงเพื่อให้ผู้อื่นรู้ว่าเป็นบัตรออกเสียงของตน หรือใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใดบันทึกภาพบัตรออกเสียงหรือข้อมูลการออกเสียงที่ตนได้ลงคะแนนออกเสียงแล้ว

(๖) ขัดคำสั่งกรรมการประจำหน่วยที่สั่งให้ออกไปจากที่ออกเสียงเพราะเหตุที่ผู้นั้นขัดขวางการออกเสียง**ประชามติ**ตามมาตรา ๒๖

(๗) นำบัตรออกเสียงใส่ในหีบบัตรออกเสียงโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายหรือกระทำการใดในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิออกเสียง เพื่อแสดงว่ามีผู้มาแสดงตนออกเสียงโดยผิดไปจากความจริง หรือกระทำการใดอันเป็นเหตุให้มีบัตรออกเสียงเพิ่มขึ้นจากความจริง

(๘) กระทำการโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงสามารถใช้สิทธิได้ หรือขัดขวางหรือหน่วงเหนี่ยวมิให้ผู้มีสิทธิออกเสียงไป ณ ที่ออกเสียงหรือเข้าไป ณ ที่ออกเสียงหรือมิให้ไปถึง ณ ที่ดังกล่าว ภายในกำหนดเวลาที่จะออกเสียงประชามติ

(๙) ก่อความวุ่นวายขึ้นในที่ออกเสียง หรือกระทำการใดอันเป็นการรบกวนหรือเป็นอุปสรรคแก่การออกเสียง**ประชามติ**

ผู้กระทำตาม (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และผู้กระทำตาม (๗) (๘) หรือ (๙) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

ผู้ใดฝ่าฝืนวรรคหนึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งอันมีที่พยานหลักฐาน

มาตรา ๖๒ ผู้ใดเผยแพร่ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการออกเสียงประชามติในระหว่างเวลาเจ็ดวันก่อนวันออกเสียงจนถึงสิ้นสุดเวลาออกเสียงในวันออกเสียง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๒/๑ ผู้ใดรณรงค์ให้ผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนออกเสียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่มาใช้สิทธิออกเสียง ตั้งแต่เวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกาของวันก่อนวันออกเสียงหนึ่งวันจนถึงสิ้นสุดเวลาออกเสียง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๓ กรรมการประจำหน่วยผู้ใดใช้สิทธิของผู้อื่นในการลงคะแนนออกเสียงหรือจงใจนับบัตรออกเสียงหรือคะแนออกเสียง หรือรวมคะแนออกเสียงให้ผิดไปจากความจริง หรือกระทำได้ด้วยประการใด ๆ โดยมีได้มีอำนาจกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายให้บัตรออกเสียงชำรุดหรือเสียหายหรือให้เป็นบัตรเสีย หรือกระทำการด้วยประการใดแก่บัตรเสียเพื่อให้เป็นบัตรที่ใช้ได้หรืออ่านบัตรออกเสียงให้ผิดไปจากความจริง หรือทำรายงานการออกเสียงประชามติไม่ตรงความจริง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดสี่สิบปี

มาตรา ๖๔ ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตามมาตรา ๑๖ วรรคสาม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท

มาตรา ๖๕ ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาว่าผู้ใดทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หากคณะกรรมการร้องต่อศาลว่าการกระทำความผิดนั้นเป็นผลให้ต้องมีการออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยออกเสียงใด ให้ศาลมีคำพิพากษาว่าผู้นั้นต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการออกเสียงประชามติในหน่วยออกเสียงที่เป็นเหตุให้คณะกรรมการสั่งให้ต้องมีการออกเสียงประชามติใหม่นั้นด้วย โดยให้ศาลพิจารณาจากหลักฐานค่าใช้จ่ายที่คณะกรรมการเสนอต่อศาล

มาตรา ๖๖ ในกรณีที่ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้ใดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นับตั้งแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุดมีผลทันทีและนับระยะเวลานับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษา เว้นแต่ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา จะมีคำสั่งหรือคำพิพากษาเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๖๗ ผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้นอกราชอาณาจักร จะต้องรับโทษในราชอาณาจักร และการกระทำของผู้เป็นตำรวจ ผู้สนับสนุน หรือผู้ใช้ให้กระทำความผิดนั้น แม้จะกระทำนอกราชอาณาจักร ให้ถือว่าตำรวจ ผู้สนับสนุน หรือผู้ใช้ให้กระทำความผิดนั้น ได้กระทำในราชอาณาจักร

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี